

zelena dežela

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 159 / junij 2020

Ob 20-letnici KGZS: zastopanje članov in še veliko več

Formalno je zbornica 'nastala' z ustanovno sejo sveta zbornice, ki je potekala 12. maja leta 2000.

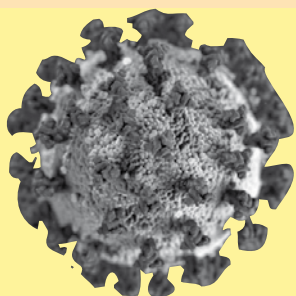
str. 3

Da bo manj bolelo

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je svoje delo prilagodila novim razmeram.

str. 6

Obdavčitev gozdarske dejavnosti za leto 2020

Dohodek iz gozdarske dejavnosti, je po Zakonu o dohodnini obdavčen kot dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.

str. 8

Bonita - nova sorta jabolk

Sorta bonita je nova, odporna jablanova sorta.

str. 9

Kjer gostoljubje ni zgolj fraza

Vsaj dva dobra razloga sta, da se odpravite v Zakojco pri Cerknem.

str. 16

Vremenske nepravilnosti, v zadnjem mesecu predvsem nestanovitno vreme s padavinami brez kakšnega daljšega obdobja lepega vremena, delajo številne skrbi kmetom. Pogoste padavine zahtevajo večjo skrb pri varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, posebej v zagati pa so živinorejci. Smo tik pred kresom, vendar je še veliko nepokošenih travnikov, s katerih bo krma slabe kakovosti. Ponekod so vseeno uspeli spraviti mrvo dovolj zgodaj, vendar so si morali pri sušenju pomagati z dosuševalno napravo, bodisi kake sodobne izvedbe ali pa, kot je na levem delu zgornje fotografije, v obliki preprostega, t. i. švedskega kozolca. (Tekst in foto: Marjan Papež)

Poletje bo drugačno

Čeprav bi moralo biti v juniju že vse jasno, kar se sejmskih dogajanj v kmetijstvu tiče, pa so izredne razmere v minulih mesecih opravile svoje. Namesto da bi že na veliko tuhtali, kako se bomo predstavili na sejmu Agra v Gornji Radgoni, Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju in sejmu Narava zdravje v Ljubljani, so stvari še zelo negotove. Organizatorjem se seveda mudi, kajti to je njihova dejavnost, ki odreže kar nekaj kruha njihovim zaposlenim. Poleg tega bi tudi nekateri razstavljalci že želeli predstaviti svoje novosti, saj je sejem še vedno eden tistih najbolj pristnih načinov, kako stopiti v stik s strankami in morebitnimi kupci. Čeprav so minuli časi epidemije prisilili marsikaterega ponudnika v bolj digitalno obliko ponujanja svojih izdelkov in storitev, imajo sejmska dogajanja še vedno svoj čar in prednosti. In kar se sejmov tiče (vsaj tistih, ki so tako ali drugače povezani s kmetijstvom), naj bi po zadnjih podatkih organizatorjev le zagledali luč. Seveda pod drugačnimi pogoji, z drugačnimi tehničnimi rešitvami in z veliko poslušanja tudi s strani obiskovalcev, da se bodo predpisanih meril in pogojev tudi držali. Torej sejmi Agra, MOS, Narava zdravje, tudi Komenda, naj bi bili. Če ne pride kaj vmes ...

Omenili smo že, da je epidemija marsikaterega ponudnika kmetijskih pridelkov, izdelkov in storitev prisilila v to, da je na hitro skočil na vlak digitalizacije svojega dela. To je velik izziv tudi za KGZS, kjer že dalj časa pripravljamo nove koncepte in rešitve. Mogoče pa je prav kriza priložnost za bolj smeje korake. Tudi sami ste verjetno opazili, da je izredno naraslo število ponudnikov spletnih prodaj izdelkov in da je marsikateri kmet tudi sam poskusil s svojo spletno stranjo ali pa s prodajo

prek družbenih omrežij, kot sta Facebook in Instagram. Seveda je bilo veliko lažje tistim, ki so se že prej zavedali tržnih priložnosti, ki jih ponuja splet. Za njih je bila spletna prodaja pravzaprav le nadgradnja dosedanjih tržnih prizadevanj, kako priti do kupca čim hitreje in ceneje.

Naraslo je tudi število ponudnikov programskih rešitev za spletno prodajo, ki so v teh novih razmerah videli novo priložnost. Morda ste katero od njih tudi sami opazili in jo celo izkoristili. Tisti, ki ste to naredili, ste verjetno tudi že sami opazili, da vse le ni tako preprosto, kot se sliši (ali celo oglašuje). Kot prvo je treba narediti temeljit premislek, kaj se bo sploh ponujalo prek spleta. Nato si je treba priti na jasno, kako bo kupec prišel do zelenega izdelka. Ali je na kmetiji omogočen prevzem naročenega blaga, bo dovolj prostora za parkiranje avtomobilov, kako bodo kupci plačali naročeno? Kdo bo skrbel za redno posodabljanje ponudbe na spletu, kdo bo urejal spletno stran, ali imate ustrezne fotografije izdelkov (dobre slike so pogoj za spletno prodajo) in primerne opise, ki ustrezajo dejanskemu stanju?

Skratka, vprašanje je kar nekaj, zato je pametno dobro premisliti, kako se lotiti tega zalogaja. Da pri vsem tem ne omenjam tega, da se je kot največje ozko grlo pojavila prav logistika: kako pridelano spraviti do kupca. Pa to ne velja samo pri spletni prodaji, temveč je to težava, ki je pri nas prisotna že vrsto let, in primerne rešitve še vedno ni na vidiku. Tistemu, ki bo to uspelo, bo treba postaviti spomenik.

Robert Peklaj, KGZS

Spletna ponudba pridelkov in izdelkov slovenskih kmetij

Trkajmo in se bo odprlo

CVETKO ZUPANČIČ

predsednik KGZS

Vsak dan se po izrednih razmerah stvari počasi normalizirajo, vsaj kar se tiče javnega življenja. Seveda pa posledice in negotovost ostajajo. Še vedno je namreč vprašanje, kdaj bomo lahko dokončno rekli, da je vse mimo. Zakonski ukrepi za blažitev izrednih razmer že ugašajo, v posameznih kmetijskih panogah se kažejo manjši premiki, vendar presežki mesa, vina in določene zelenjave še vedno tiščijo odkupne cene pod vsako razumno mejo donosnosti. A hkrati so se prebudile zamisli o samooskrbi, ki jo vidi vsak po svoje, največkrat v smislu slovenske poceni pridelave, ki naj bi na policah konkurirala še bolj poceni uvoženi hrani. Na težavo smo vsa leta opozarjali predvsem kmetje, ki smo si samooskrbo predstavljali v smislu zaščite slovenskega kmeta kot strateško pomembnega za preskrbo države s hrano. Dejstvo je, da če bi Evropska unija želela samooskrbnost, bi to lahko dosegla s plačili na pridelavo. To pa ni v interesu vseh članic, saj nekatere države prek odprtih mej s svojimi presežki polnijo police s hrano drugod, tudi pri nas. Seveda to ustreza tako trgovcem kot potrošnikom. Prvi imajo zagotovljeno dostavo in velik promet, drugi pa poceni hrano. Težava pri tej logiki je v tem, da dokler država ne spozna, da je samooskrba nadstandard države v smislu prehranske varnosti, za katero je treba dati nekaj več, bo na slabšem domači kmet. In brez »državnega« spoznanja je razprava o tem brez smisla.

Seveda imajo dogodki preteklih mesecev tudi prednosti, saj smo se bolj pripravljene pogovarjati, poslušati, razumeti druge in čutiti, da rabimo drug drugega. Da rabimo tudi državne institucije, da so pomembni tudi kmetje in slednji bolj čutijo, da rabijo svoje organizacije.

Zato tako za vas, še bolj pa za nas, velja reklo: »Vztrajno trkajmo in se bo odprlo.« Pred nami so meseci polni kmečkih opravil, in če ne bo kakšnih naravnih nesreč, tudi dobra letina. Za nas bodo to meseci številnih pogajanj, saj so na mizi številni zakoni, kmetijski ukrepi, težave pri odkupih in vedno prenizkih cenah.*

Nikakor ne pozabite na sebe, svoje družine in si vzemite vsaj kak dan ali teden za oddih, saj bo nekaj k temu pripomogla tudi država.

Želim vam mirne in prijetne dni!

*O vsem tem in številnih drugih informacijah vas bomo sproti obveščali prek naše spletne strani in glasila Zelena dežela.

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Zelena dežela št. 159, junij 2020 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjka ulica 6, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Marjan Papež • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • KGZS ne odgovarja za oglasno vsebino. Tisk: Salomon, d.o.o. • Naklada: 91.500 izvodov • ISSN 1581-9027, spletna izdaja ISSN 2536-2119

Znani novi datumi glasovanja v organe KGZS v letu 2020

KGZS je morala zaradi razglašene epidemije virusa COVID-19 razveljaviti že razpisane volitve v organe KGZS v letu 2020 (dan glasovanja za fizične osebe bi bil 17. maja 2020), saj zaradi sprejetih ukrepov volilnih opravil ne bi bilo možno izpeljati. Državni zbor RS je v 7. členu Zakona o interventnih ukrepih na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane (ZIUUKPGP, Uradni list RS, št. 36/20) mandat organom KGZS, ki bi se iztekel konec junija, podaljšal do 1. novembra 2020. Upravni odbor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je na seji 29. maja sprejel nov Sklep o razpisu volitev v svet Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in v svete območnih enot Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije v letu 2020, s katerim so se (ponovno) razpisale volitve v organe KGZS. Kot dan glasovanja v skupini fizičnih oseb je določena nedelja, 4. oktober 2020. Na ta dan bodo volišča odprta od 7. do 19. ure. Predvidoma bo na voljo eno volišče v vsaki občini ter dodatna volišča glede na velikost območne enote in število članov, strukturo terena, ki ga pokriva, in dodatna merila, ki jih določi volilna komisija KGZS oziroma volilne komisije volilnih enot.

Za pravne osebe, ki volijo po elektorskem sistemu (vsaka pravna oseba – članica zbornice določi osebo – elektorja, ki glasuje v njenem imenu na volišču), je kot dan glasovanja določena sreda, 30. septembra 2020, od 9. do 17. ure. V vsaki območni enoti bo za volitve pravnih oseb na voljo eno volišče – predvidoma na sedežu območne enote. Na isti dan – 30. septembra 2020 od 9. do 17. ure – bo tudi edino možno predčasno glasovanje za fizične osebe, na istih voliščih, kjer bodo glasovali predstavniki pravnih oseb.

Kot dan, s katerim začnejo teči roki za volilna opravila, je določen 8. avgust 2020, kar pomeni, da od tega dne dalje začnejo teči roki, ki se štejejo od dneva, ki je določen za začetek teka rokov (rok za določitev volišč, rok za razgrnitev volilnih imenikov ...).

Zelo pomembna roka, ki jih določa razpis volitev, sta tudi roka za vložitev kandidatur. V skladu z določbami Statuta KGZS je treba kandidature vložiti najkasneje petindvajseti dan pred dnevom glasovanja. To pomeni, da bodo za pravne osebe pravočasne vse kandidature, ki bodo na sedež KGZS prispale do 5. septembra 2020 do 24.00, in za fizične osebe do 9. septembra 2020 do 24.00. Pri roku za kandidature je treba poudariti, da gre za rok dospetja, kar pomeni, da ni dovolj, če je kandidatura 9. septembra 2020 do 24.00 oddana na pošto, temveč mora biti do takrat na sedežu KGZS.

Vabimo vas, da si podrobne postopke vlaganja kandidatur in ostale pomembne informacije ogledate na spletni strani www.kgzs.si/volitve-2020 ter da se v čim večjem številu udeležite volitev in sami izberete svoje predstavnike v organih KGZS.

Polona Sladič, KGZS

Razpis za likvidnostna sredstva

Slovenski regionalno razvojni sklad je 8. maja objavil javni razpis za obratna sredstva v primarni kmetijski pridelavi - A1. Na razpis se lahko prijavijo samo kmetije.

Razpisana sredstva v višini tri milijone evrov so namenjena za zagotavljanje likvidnostnih sredstev kmetijskim gospodarstvom, ki zaradi razglasitve epidemije COVID-19 ne morejo zagotoviti zadostnih sredstev za gnojila, fitofarmaceutska sredstva, krmo, gorivo, transportne stroške, stroške dela in drugo. Vlagatelji lahko zaprosijo za posojilo v višini od 5.000 do 50.000 evrov z obrestno mero trimesečni EURIBOR in pribitkom 0,5 % letno. Roki za oddajo vloge so 10. julij, 7. avgust in 4. september 2020. Po javnem razpisu je možna elektronska oddaja vloge. Vlagatelji lahko vlogo oddajo tudi elektronsko prek spletne aplikacije »Rsklad« na naslovu www.rsklad.si. Javni razpis in razpisna dokumentacija sta dostopna na www.regionalnisklad.si/kmetijstvo. (B. T.)

Florjančič nov predsednik ZZS

V začetku junija je potekal 48. redni letni občni zbor Zadružne zveze Slovenije (ZZS) v Ljubljani, na katerem so zadruga izvolile nov 15-članski upravni odbor in petčlanski nadzorni odbor zveze.

V prihodnjih štirih letih bo ZZS vodil Borut Florjančič, dosedanji direktor Kmečke zadruge Sevnica. Med drugim si bo Florjančič, kot je povedal v predstavitvi, skupaj z zadrugami prizadeval za razvoj skupnih blagovnih znamk, s čimer želi kupcem pokazati, kako kakovostni so zadrugni izdelki. Med prioriteta del je izpostavil še prehod na digitalno poslovanje ter pomen usposobljenih kadrov, brez katerih zadruga in zveza ne morejo biti podporni steber kmetijstvu. (Ma. P.)

Matjaž Krevh (1957–2020)

V maju je preminil Matjaž Krevh iz Viča pri Dravogradu, član sveta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Matjaž Krevh je bil v Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije dejaven že na lokalni ravni, saj je bil od leta 2000 do 2008 član odbora izpostave Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Dravograd, v mandatu 2012–2016 pa član sveta OE KGZS Slovenj Gradec.

Rodil se je 30. januarja 1957 na živinorejski kmetiji Krevh, Matij po domače. Matjaž je živel v družini, kjer sta bila tako oče kot stari oče predana zadrugi. Tudi sam je nadaljeval delo v zadrugi, saj je že 29. novembra 1998 prevzel mesto predsednika Kmetijsko gozdarske zadruge Dravograd, kjer je bil predsednik do združitve koroških zadrug decembra 2001. V teh letih je bil tudi predsednik UO HKS Slovenj Gradec.

Kot predsednik zadruge je bil kritičen zagovornik zadrugi in nujnih povezovanj v zadrugi in ter živilskopredelovalni industriji. Vztrajno je zagovarjal enake možnosti in pogoje za člane Koroške zadruge. Pomemben je bil tudi njegov prispevek pri ohranjanju enotnosti koroških kmetov in povečevanju obsega poslovnega sodelovanja članov z zadrugo.

Zelo dejaven je bil pri združitvi koroških zadrug in bil v prvem mandatu Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge Slovenj Gradec član upravnega odbora, v letih 2006–2010 predsednik zadruge oz. predsednik UO KKGZ Slovenj Gradec, v letih 2010–2014 predsednik nadzornega odbora KKGZ Slovenj Gradec, od 2014 do 2018 pa član nadzornega odbora KKGZ Slovenj Gradec. Dejaven je bil tudi na ravni Zadružne zveze Slovenije, kjer je bil član UO dva mandata, v zadnjem mandatu je bil dve leti tudi podpredsednik ZZS. Matjaža Krevha se bomo spomnili kot vztrajnega in marljivega pri vodenju svoje kmetije ter tudi pri opravljanju svojih funkcij, ki jih ni bilo malo. Delavci v zadrugi se ga spominjamo kot zahtevnega in tudi strogega vodjo v času, ko je vodil Koroško zadrugo kot predsednik. Bil je poln zamisli in predlogov za izboljšave tako poslovanja kot pogojev za člane zadruge.

Danica Ramšak, KKGZ Slovenj Gradec

Podeželje v mestu

Zaradi epidemije COVID-19 je nekaj dogodkov Podeželje v mestu letos žal že odpadlo. Glede na trenutni položaj je izvedba dogodkov dovoljena. Seveda pod določenimi pogoji in ob zavedanju, da se položaj spreminja. Vlada RS tako vsakih sedem dni preverja in prilagaja pravila.

Če bo stanje dopuščalo, bomo v jeseni izvedli tri dogodke Podeželje v mestu:

- Sobota, 5. september: **Podeželje v mestu – Dobrote slovenskih kmetij in Rožni festival**, Ljubljana, Pogačarjev trg
- Sobota, 19. september: **Podeželje v mestu Maribor**, Maribor, Grajski trg in Trg Svobode
- Sobota, 3. oktober: **Podeželje v mestu – gremo na kmetijo**, Ljubljana, Pogačarjev trg

Srečanja kmetov na Ponikvi

»Naša dela gredo z nami« je vodilna Slomškova misel letošnjega 17. vseslovenskega srečanja kmetov na Ponikvi, ki bo predvidoma potekalo v nedeljo, 11. oktobra 2020.

Ob njej se bomo osredotočili na čas svetovne pandemije, ki odpira vprašanja, ali delamo prav, ali delamo na pravi način. Naša dela gredo z nami in nas zaznamujejo. Vplivajo na družbo in širše. Srečanje bo prilagojeno razmeram in omejitvam preventivnih ukrepov zaščite pred virusom COVID-19. Trenutno stanje kaže na možnost izvedbe srečanja zgolj na eni lokaciji, v cerkvi in okoli cerkve na Ponikvi. V tem primeru bo dogodek izveden na način delegatov z različnih območij Slovenije. Preverjamo tudi možnost prenosa svete maše. Več o dogodku pa v prihodnji številki Zelene dežele.

Tatjana Vrbošek

Ob 20-letnici KGZS: Zastopanje članov in še veliko več

Za ustanovitev Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je bil pravni temelj Zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, ki je bil sprejet maja leta 1999. Formalno je zbornica 'nastala' z ustanovno sejo sveta zbornice, ki je potekala 12. maja leta 2000 v Jakopičevi dvorani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v Ljubljani.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

V našem prostoru je bil prvi zakon o Kmetijsko gozdarski zbornici sprejet leta 1937 in je veljal do leta 1941. Leta 1952 je bila spet ustanovljena Kmetijsko gozdarska zbornica, ki je zastopala interese družbenega kmetijstva. Ta je bila leta 1960 ukinjena, družbeno kmetijstvo pa je bilo zastopano v gospodarski zbornici Slovenije (GZS).

Kmetje so postali člani GZS šele leta 1972 z ustanovitvijo Zadržne zveze Slovenije (ZZS). Ker so bili kmetje prostovoljni člani ZZS, so bili v gospodarski zbornici v podrejenem položaju, zato je ves čas obstajal želja (in potreba), da bi kmetje dobili svojo organizacijo, ki bi zastopala njihove interese. Del zastopstva je pokrivala ZZS, vendar pa ni mogla zastopati širšega spektra

interesov in potreb slovenskih kmetov.

Z demokracijo tudi urejanje položaja kmetov

Ponovna oživitve zamisli o zbornici se je rodila v 'Zagožnovem' krogu in je sovpadala z nastankom Slovenske

kmečke zveze leta 1988. Kar desetletje prizadevanj je le obrodilo sadove in kmetje smo dobili svojo stanovsko organizacijo. Uveljavitev pred dvajsetimi leti je terjala veliko energije, trdega dela, nenazadnje tudi zanesenjaštva, da imamo danes trdno stanovsko organizacijo, ki zastopa interese kmetov, kmetijstva in podeželja.

Pogosto je bistvo očem nevidno

Organizacijo, ki ima zelo pomembno vlogo pri zastopanju interesov članov. Velikokrat pa je njen pomen še širši, čeprav večini ni viden. Kadar gre za davčno zakonodajo v povezavi s kmetijskimi in gozdniimi zemljišči, ima zaradi dejavnosti zbornice koristi sleherni lastnik le-teh, ne glede na to, ali je član zbornice ali ne. Zbornica sooblikuje skupno

Pred leti je zbornica s sloganom »Ni prihodnosti brez kmetijstva« osveščala javnost o širšem pomenu kmetijstva. Tudi danes ni nič drugače!

kmetijsko politiko, ki ne glede na občasna nihanja zagotavlja stabilno preskrbo s hrano po zmernih cenah, kar je v dobro celotne družbe. In nenazadnje številne dejavnosti v poveza-

vi z razvojem podeželja koristijo celotnemu slovenskemu prostoru.

Zbornica preko svojih strokovnih služb, ki delujejo v okviru osmih kmetijsko-gozdarskih zavodov Javne službe kmetijskega svetovanja in Službe za kontrolo in selekcijo v živinoreji, zagotavlja prenos znanja, je vmesni člen med znanostjo in prakso. Nenazadnje zbornica s promocijskimi dejavnostmi spodbuja zavedanje o kakovosti hrane, pridelane v bližini, osvešča tako kmete kot širšo javnost k odgovornemu ravnanju z okoljem. Ni nam vseeno, kaj bomo pustili zanamcem.

To smo dolžni kot zbornica in kot posamezniki.

K nastanku in uveljavitvi zbornice so prispevali ...

Kot rečeno pa je jubilej priložnost, da se ozremo nazaj. Z očmi nekaterih tistih, ki so zbornico postavljali in postavili na noge. Ob dvajsetletnici smo se zato odločili, da povabimo k besedi nekatere, ki so gradili temelje zbornice: prvega predsednika **Petra Vriska**, prvega direktorja **Ervina Kuharja**, **Cirila Smrkolja**, ki je bil kmetijski minister ob sprejemu zakona o zbornici, **Uroša Korbarja**, ki je kot novinar tednika Kmečki glas z osebnim prepričanjem in zanesenjaštvom širil med kmeti pred in po ustanovitvi zbornice zavedanje o njenem pomenu. **Tatjana Čop** in **Boris Grabrijan** pa sta bila med prvimi zaposlena na zborničnem uradu in sta tako zaradi mednarodnih povezav kot dobrega poznavanja slovenskega kmetijskega in političnega prostora pomembno prispevala k uveljavitvi KGZS.

Predsedniki in podpredsedniki Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

Mandat	Predsednik	Podpredsednik (fizične osebe)	Podpredsednik (pravne osebe)
2000–2004	Peter Vrisk	Franc Bogovič	Andrejka Krt
2004–2008	Peter Vrisk	Franc Pribožič	Janez Rihtarič
2008–2012	Ciril Smrkolj	Marjan Golavšek	Branko Tomažič
2012–2016	Cvetko Zupančič	Marjan Golavšek	Ivan Kure
2016–2020	Cvetko Zupančič	Marjan Golavšek	Branko Tomažič

Ervin Kuhar: Zbornica kot pomembna oblikovalka kmetijske politike

Med tistimi, ki so veliko prispevali k ustanovitvi zbornice, je bil Ervin Kuhar. Vključen je bil v pripravo zakona o zbornici, vzpostavitev zbornice in bil njen prvi direktor.

Kakšna je bila vaša vloga pri oblikovanju zakona o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS)? Kdaj ste se začeli bolj intenzivno ukvarjati s tem?

Z ustanavljanjem zbornice sem se srečal leta 1990, ko je bil v gostilni na Brinju sestanek, na katerem so bili med drugimi Ivan Oman, profesorja Zagožen in Osterc, Emil Erjavac ter naši rojaki z avstrijske Koroške s Štefanom Domejem na čelu, ki so nudili neprecenljivo pomoč pri ustanavljanju naše zbornice. Pobude so bile seveda že prej, takrat pa se je začelo dejansko delati na pripravi zakona o KGZS. Zbirali smo primere organiziranja zbornic po Evropi, pomembno vlogo pri pripravi našega zakona je imel dr. **Franci Avsec** z Zadržne zveze Slovenije, na ministrstvu pa je bila to **Martina Lipej**.

Pripravili smo zakon, ki je bil prvič vložen leta 1993. Politične razmere takrat še niso bile zrele, zato je predlog obtičal v parlamentu.

Po vstopu Slovenske ljudske

stranke v vlado so pod kmetijskim ministrom **Cirilom Smrkoljem** postopki stekli. Zakon je predvidel delovanje kmetijske in gozdarske stroke v okviru KGZS. Za kmetijstvo so se načrti uresničili, gozdarstvo pa v praksi žal ni bilo izpeljano. Zataknilo se je – kje drugje – kot pri denarju. Naše stališče je bilo, da bi se preneslo financiranje gozdarskih svetovalcev iz proračuna Zavoda za gozdove Slovenije, kar bi bilo smiselno, saj bi bila to javna služba, vendar za to ni bilo politične volje. In če glede tega potegnem črto, lahko rečem, da se je gozdarstvo še najmanj prilagodilo novim gospodarskim in političnim razmeram.

Kakšna je bila vaša vloga pri obveščanju kmetov, da zbornico potrebujejo?

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je bilo zadolženo za ustanovitev zbornice, v operativnem smislu je bilo to delo naloženo meni. V času pred volitvami smo pripravili več kot petdeset dobro obiskanih posvetov, na katerih smo predstavljali zakon o KGZS. Večinoma je bila ustanovitev zbornice sprejeta z zanimanjem in odobravanjem, seveda pa so bili tudi posamezni odmiki. Tako so imeli na pri-

mer na predstavitvi v Slovenji Gradcu veliko povedati proti zbornici predstavniki gozdarskih podjetij.

Velik izziv so bile priprave na prve volitve, predvsem prepričati kmete, da pridejo na volitve. Kakšna je bila vloga Kmečkega glasa?

Izredna. Tudi Radio Ognjišče je z naklonjenostjo spremljal nastajanje zbornice. Ostali mediji pa so bili prej nenaklonjeni

kot naklonjeni. Kmečki glas se je zelo angažiral pri obveščanju kmetov. Že prej s predstavljanjem dobrih praks zbornic v sosednjih državah, še posebej pa pred volitvami. Ker smo bili v negotovosti glede udeležbe na volitvah, smo pripravili posebno brošuro, ki smo jo vložili v Kmečki glas in je bila pomemben zbir informacij o tem, kaj pomeni in prinaša ustanovitev KGZS.

Kako se spominjate začetkov vodenja zbornice?

Prva zaposlena na zbornici sva bila 1. avgusta 2000 prvi predsednik **Peter Vrisk** in jaz, pomagala je upokojena tajnica iz Zadržne zveze Slovenije. V septembru pa se je začela oblikovati ekipa na zborničnem uradu, v začetku novembra je sledil prenos strokovnih služb – kmetijske svetovalne službe in službe za kontrolo in selekcijo v živinoreji. Zajeten zalogaj je

bila tudi priprava okrog dvajsetih podzakonskih aktov za delovanje zbornice.

Nadaljnje delo je predstavljalo ureditev statusa kmetijskih zavodov, ki so bili pod različnimi organizacijskimi oblikami, največkrat kot živinorejsko-veterinarski zavodi. Opraviti je bilo treba delitev premoženja in kadar gre za delitev, so vedno zapletli. Vendar smo potem skladno z zakonom o KGZS uredili prenos vseh zavodov pod okrilje zbornice.

Kako se je zbornica uveljavljala v prvih letih?

Pri uveljavljanju so bile kar težave. Težava je bila notranje narave, saj sta bila v svetu KGZS dva 'politična' tabora, zato so različni pogledi oteževali delo zbornice. Se je pa zbornica učinkovito uveljavljala pri oblikovanju zakonodaje na Odboru za kmetijstvo v Državnem zboru. Za širšo uveljavitev zbornice so bili zelo pomembni posveti JSKS na Bledu ter zadržni posveti v Portorožu. Skozi te dogodke in številne druge dejavnosti se je zbornica uveljavljala in do dandanes tudi uveljavlja kot pomemben sooblikovalec razvoja slovenskega kmetijstva.

Marjan Papež

Peter Vrisk: Največji izziv vzpostaviti organizacijsko strukturo

Zadružna zveza Slovenije je dejavno sodelovala pri pripravi in sprejemu Zakona o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS).

Leta 2000 so tako bile prve volitve v KGZS, kjer je največ glasov dobila Kmečka lista – društvo za razvoj kmetijstva in podeželja, ki je povezovala slovenske zadružne predstavnike. Takrat sem bil predsednik Zadružne zveze Slovenije in Kmečke liste, ki me je tudi predlagala kot kandidata. V zbornici smo vsi takrat videli ključnega zastopnika interesov slovenskih kmetov, pomembnega svetovalca posameznikom in pravnim osebam in organizaci-

jo, ki bo spodbujala gospodarno in okolju prijazno kmetijstvo in gozdarstvo.

Zbornico smo zgradili povsem od začetkov. Zbornica je sprva imela samo dva zaposlena, ki sta svoje delovne prostore imela na Zadružni zvezi Slovenije. Potem smo začeli širiti ekipo in vzpostavili celotno organiziranost zbornice, od pravne službe, računovodstva, službe odnosov z javnostmi in sodelovanja z voljenimi organi. Zbornica je imela nalogo v svoje delovanje vključiti Javno službo kmetijskega svetovanja, ki je delovala v okviru ministrstva in zadrug in prenesti premoženje osmih kmetijsko-goz-

darskih zavodov na skupno organizacijo. KGZS je sprva delovala v prostorih Zadružne zveze Slovenije, nato pa smo kupili poslovne prostore na Gospodinjki ulici 6, kjer zbornica deluje še danes.

Največji izziv je bil zagotovo vzpostaviti organizacijsko strukturo nove KGZS, zagotoviti vire financiranja in med kmeti ter podjetji razložiti njen pomen in vlogo. Ustanovitev KGZS je pomenila tudi preoblikovanje dotakratne organiziranosti JSKS in pridobitev možnosti za izvajanje nalog javnih služb in javnih pooblastil.

Srečevali smo se z neprepoznavnostjo zbornice med člani

Ob protestu kmetov leta 2002 je Peter Vrisk takratnemu predsedniku parlamenta Borutu Pahorju predstavil zahteve kmetov.

in v širšem okolju tako doma kot na tujem. Ponosen sem, da nam je uspelo zgraditi močno, prepoznavno in urejeno fi-

nančno stabilno organizacijo, ki je glasno in odločno zastopala interese kmetijstva, zadrug in podeželja. Kmetje smo dobili resnega zagovornika, ki je pomembno pripomogel, da smo v Evropsko unijo vstopili z enakimi pogoji kot stare države članice in uspešno izvajali skupno kmetijsko politiko.

Peter Vrisk,
prvi predsednik KGZS

Ciril Smrkolj: Zbornica odigrala pomembno vlogo pri zastopanju interesov članov

Zamisel o (ponovni) ustanovitvi Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) je postala aktualna s slovensko pomladjo konec osemdesetih let. Za ustanovitev so si najbolj prizadevali Ivan Oman in profesor Franc Zagožen pa tudi profesor Jože Osterc. Približno deset let je trajalo od zamisli do ustanovitve zbornice.

Zakon o KGZS je bil v parlament vloženo leta 1994, a je bil deležen velikega nasprotovanja. Drugič je bil vloženo v državni zbor leta 1997. Nekaj poudarkov iz takratnega dogajanja je povzel Ciril Smrkolj, takratni minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter v letih 2008 do 2012 tudi predsednik zbornice.

»Leta 1997 smo ponovno začeli postopke za sprejem zakona o KGZS. Bili smo v koaliciji in bila je politična volja. Kljub temu pa ni šlo enostavno.

Bil sem neke vrste mediator, ki je gladil grbine in ostrine med različnimi interesi. Zakon je bil potem leta 1999 sprejet, a žal ni izpolnil vseh pričakovanj.

Po vzoru zbornice sosednjih držav, predvsem Avstrije, v zbornico kandidirajo stranke, pri nas pa smo morali narediti kompromis in kandidirajo društva, ki jih lahko ustanovijo interesne skupine. Po sprejemu zakona smo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ustanovili medresorsko skupino, ki jo je vodil Franc Potočnik, in ta je pripravila vse do ustanovne seje, ki je bila 12. maja 2000. Po volitvah, ki jih je dobil Peter Vrisk, je v zbornici (pre)veliko vlogo dobil zadružni sistem.

Kakorkoli, pred dvajsetimi leti smo zbornico vendarle dobili. Morala je vzpostaviti sistem, hkrati pa je bila že od začetka na udaru zaradi želje po

Zakon o KGZS je bil sprejet pod ministrom Cirila Smrkolja (tretji od leve), ki je v mandatu 2008 - 2012 vodil zbornico.

ukinitvi obveznega članstva. Druga težava pa je bila, da kmetje niso dovolj vzeli zbornice za svojo, kar je posledica nenaklo-

njenega odnosa politike in tudi nekaterih medijev do zbornice. Volilna udeležba je bila zato nizka. Še najvišja je bila leta

2012, ko smo uvedli volitve po pošti.

Kot nekdanji minister in predsednik bi želel, da se ta od-

nos do zbornice spremeni. Že kmetijski zavodi navzven ne izražajo jasno, da so del zbornice. Zavodi bi morali bolj spodbujati kmete, da bi bili zraven pri odločanju.

Seveda pa je zbornica odigrala pomembno vlogo pri zastopanju interesov članov. Mogoče omenim samo leto 2008, ko je na zahtevo zbornice Pahorjeva vlada umaknila predlog zakona o obdavčitvi nepremičnin. Ta bi lastnike kmetijskih in gozdnih zemljišč ter nepremičnin (ne glede na to, ali so ali niso bili člani zbornice) precej obremenila. To je samo en primer širšega pomena in koristi zbornice, čeprav le-ta neposredno ni vidna,« je strnil nekaj misli ob dvajsetletnici zbornice Ciril Smrkolj.

Marjan Papež

Tatjana Čop: Vsi za enega, eden za vse!

Ob vstopu kmetijske stanovalske organizacije v tretje desetletje obstoja se spodobi, da ji najprej zaželim vse najboljše ob pomembnem jubileju in še veliko zdravih let. A slednjega ji ne želijo prav vsi. Razlogi za to so različni.

Kako sem »not' padla«

Kot študentka sem ob delu na kmetiji v Franciji spoznala različne oblike organiziranja kmetov. Všeč mi je bil (in mi je vedno bolj) njihov način razmišljanja, kaj za posameznika in skupnost pomenijo različne stanovalske organizacije, kaj jim lahko oziroma morajo nuditi in kaj lahko oziroma morajo narediti kmetje sami za uspešnost in učinkovitost le-teh. Zato tudi ne preseneča visok ugled kmetov v francoski družbi, saj je odsev njihovega skupnega dela za skupno dobro – v kmetijstvu in širše.

Pod tem vtisom sem se že med podiplomskim študijem vključila v podporo ustanovitvi Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) z zbiranjem podatkov o delovanju sta-

novskih organizacij v Franciji za tedanjega somentorja, prof. dr. Franca Zagožna, ki je imel veliko, najverjetneje tudi ključno vlogo pri ustanovitvi KGZS. V založbi Kmečki glas sem organizirala srečanja pobudnikov ustanovitve slovenske kmetijske zbornice s predstavniki francoskega kmečkega sindikata in združenja francoskih kmetijskih zbornic. S sodelavcem Urošem Korbarjem sva organizirala okrogle mize o pomenu in nujnosti ustanovitve kmetijske zbornice v Sloveniji, v znanstveno-strokovni reviji *Sodobno kmetijstvo*, ki sem jo urejala, pa objavila več prispevkov, namenjenih promociji organiziranega delovanja kmetov.

Kmetijstvu končno priznana gospodarska vloga

Formalno ustanovitev KGZS in prve volitve sem videla kot začetek novega poglavja v slovenskem kmetijstvu. Povabilo k sodelovanju s strani tedanjega predsednika me je presenetilo, a nisem dolgo razmišljala, saj sem videla številne možnosti in priložnosti za učinkovito pro-

Že v prvem letu delovanja je KGZS organizirala proteste tako, da so jih ljubljanci sprejeli z odobravanjem.

mocijo kmetijstva, dvig ugleda kmetov ter njihovega gospodarskega položaja.

Do takrat je bilo kmetijstvo v osrednjih medijih obravnavano kot mejna tematika – večinoma z negativnim predznakom – pojav različnih zoonoz, kloramfenikol v mleku, onesnaženja, ki naj bi jih zakrivila kmetijska dejavnost, itd. Šele po prvem letu delovanja KGZS se je kmetijstvo začelo pojavljati skupaj z drugimi gospodarskimi panogami tudi na prvih straneh časopisov.

Več kot petdesetletna dediščina različnih predsodkov, sovraštva do »kulakov«, nepoznavanja zahtevnosti in pomena dela kmetov je močno zaznamovala prva leta delovanja zbornice. Dejavnosti, kot so bili mirni in meščanom prijazni protest s sloganom »Ni prihodnosti brez kmetijstva«, in promocijske prireditve, vključno s »Podeželjem v mestu«, so postopoma približale kmetijstvo in kmete širšemu prebivalstvu, predvsem v mestih. Ta del lahko ocenim kot uspešen.

Razumeti je potrebno bistvo zborničnega sistema

Po sedmih zanimivih in pestrih letih dela na zbornici me je poklicna pot odpeljala v kmetijsko novinarstvo. Ob tem sem se zavvedala, da je zbornica premalorešila za to, da bi jo kmetje vzeli res za svojo. Morda je v osnovi kriv sam začetek in bi bilo potrebno drugače, bolj korenito spremeniti organiziranost na terenu. Zanesljivo je šepala komunikacija med vodstvom in kmeti – v obe smeri. Tisti, ki bi morali biti delegati s terena, te vloge večinoma niso opravili. Dejstvo je, da kmetje po dvajsetih letih še ne sprejemajo te krovne stanovalske organizacije kot tisto, ki jim stoji ob strani in v bran. Kot pri vsakem razmerju nikoli ni krivda samo na eni strani – zdi se namreč, da so slovenski kmetje postali preveč pasivni. Upamo le, da prihaja generacija, ki bo razumela mušketirski slogan »Vsi za enega, eden za vse!«

mag. Tatjana Čop

Uroš Korbar: Vloga Kmečkega glasa pri uveljavitvi zbornice

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je kmečki stan po merilih primerljivih evropskih držav soočal s pomajkljivo interesno organizirano stjo. Na branikih kmetijstva in kmetstva je stal Sindikat kmetov Slovenije, ki pa iz različnih razlogov ni predstavljal oz. bil sprejet kot reprezentativni predstavnik. Za poslovno plat kmetijstva je skrbel zadružni sistem, ki je še iskal svoj prostor v tržnem gospodarstvu.

Na pobudo dr. Franca Zagožna in kroga okoli njega je bil po večletnih prizadevanjih junija 1999 sprejet Zakon o KGZS. Pričakovanja so bila velika, že prve volitve z udeležbo vred so pred vodstvo in sodelavce postavile težko nalogo ustrezne umestitve in priznanja organizacije tako med člani kot med širšo družbo.

ČZD Kmečki glas in njen tednik, pri katerem sem pokrival tudi področje interesnega zastopanja kmetijstva in gozdarstva, je imel pod direktorjem **Borisom Dolničarjem** ter urednikom Kmečkega glasa **Jožetom Rozmanom** pomembno vlogo v procesu nastajanja in uveljavljanja Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS). Predvsem s primeri iz tujine in poudarjanjem pomena tovrstne organiziranosti v dialo-

gu z državo in drugimi deležniki smo se trudili najprej za nastanek, kasneje pa tudi za operativnost in sprejetost KGZS med člani in v družbi nasploh. Skratka, glede na naše poslanstvo smo skušali postaviti zbornico, tako kot je pač bila z vsemi otroškimi boleznimi, na ustrezno mesto v družbi in med članstvom.

Pod črto so pomembni dosežki.

Kar se je zgodilo ob nastajanju in kasneje v nadaljnjih dveh desetletjih, ni ne črno ne belo. Pa vendar so pod črto zbrani pomembni dosežki za kmetijstvo in podeželje. Vseeno pa ob spremljanju zadnjih dogajanj na Zadružni zvezi Slovenije menim, da bi bil ob naštevavanju dosežkov nujen tudi pogled v ogledalo. Predvsem v vidika zastopanja interesov ter udejanjanja možnosti in potencialne moči članstva, ki jih ima KGZS kot naša najštevilnejša nevladna organizacija s svojim vodstvom, strokovnimi službami in razvejano terensko mrežo.

O tem, ali se je zbornica med člani prijela ali ne, najbolje govorijo številke na volitvah. Njena vloga v odločevalskih procesih v državi pa ni zanemarljiva. Si kmečki stan tako sam koplje jamo? So vsi člani dovolj poslušani in slišani? Končno je članstvo obvezno, tako da status edine res reprezentativne predstav-

Uroš Korbar je bil kot novinar tednika Kmečki glas zelo dobro seznanjen z vprašanji, s katerimi se je ob nastajanju soočala zbornica, in na marsikatero je pomagal najti odgovor.

nice kmetov ter lastnikov kmetijskih in gozdnih zemljišč ne more biti sporen. Če izhajam iz lastnih izkušenj, ki sem jih kot novinar tednika Kmečki glas v letih od 1996 in 2006 zbiral na temo delovanja kmečkih organizacij, svoje sedanje poklicne kariere ter nenazadnje kot član KGZS lahko rečem, da so stanovske organizacije namenjene članstvu, njegovega poslanstvu in statusu, ki mu pritiče, ter uveljavljanju interesov v demokratični družbi in pravni državi, ne glede na to, kdo je v njej zaposlen ali kdo jo vodi.

Uroš Korbar

Boris Grabrijan: Pogled s strani dvajset let pozneje

Desetletje dolg proces nastajanja Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, poln pričakovanj, se je zaključil s sprejemom zakona v Državnem zboru.

Tako je bilo videti.

Pravo delo pa je takrat šele steklo, ko je bilo potrebno tehnično poskrbeti, da posamezne službe in celoten sistem začne delovati. S to problematiko sem se srečeval kot vodja kabineta ministra za kmetijstvo, saj smo bili v kabinetu odgovorni za vse postopke nastajanja zbornice. Osebnostem sem moral v celoti predati temu delu v zaključni fazi, ko je uslužbenec, odgovoren za to področje, odnehal in mi predal svoje obveznosti. Načeloma sem svoje naloge zaključil z izvedbo ustanovne skupščine (na kateri sta med drugim sodelovala tudi predsednik Državnega zbora in predsednik Državnega sveta, kar tudi veliko pove o pričakovanih in pomenu nove inštitucije) in izvolitvijo organov zbornice.

Dejansko pa sem zaradi spleta okoliščin in svojih dejavnosti v kmečkih stanovskih organizacijah spoznal, da lahko kmečkemu stanu in kmetijski dejavnosti bolje pomagam v tej inšti-

tuciji in delo nadaljeval tam. Kot namestnik direktorja KGZS sem se srečeval z vsemi področji dela, najdejavnejši pa sem bil v mednarodnih odnosih, kjer je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije postala pomemben igralec na evropskem kmetijskem parketu – navsezadnje tudi s prvim podpredsednikom najpomembnejše kmečke stanovske organizacije – COPA izmed novih članic EU.

V domačih okvirjih se je zbornični urad hitro krepil in prevzemal različne službe ter organizacije v državi in jih oblikoval v enotno strukturo. Tako sem sodeloval pri ustanovitvi vseh območnih enot zbornice in pri ustanovitvi sejah vseh kmetijsko-gozdarski zavodov. Nič pa kljub načelnim dogovorom in zakonskim podlagam ni steklo samo, temveč je bil vsak korak vzpostavljanja zborničnega sistema borba zase. Nekateri načrti tudi niso uresničeni ali celo niso uresničljivi.

Zagotovo je zbornica z obveznim članstvom in posledično močno stanovsko strukturo najbolj zaslužna za relativno ugodno stanje slovenskega kmetijstva. Brez nje bi šel lahko razvoj pajoče pri nas v neznano smer, z njo pa

nek vpliv v družbi kmetje le imamo. A ta kompleksna struktura kaj lahko postane le zapleten uradniški sistem, zato se moramo vedno znova vprašati: »Res imamo kar smo pričakovali in kar v resnici potrebujemo?« Predvsem pa – tudi za druge specializirane stanovske organizacije mora ostati prostor delovanja in sodelovanja.

Uporabniki in člani moramo biti zahtevnejši, tako do vodstva kot tudi sebe, kar vključuje tudi sodelovanje pri dejavnostih.

Boris Grabrijan, namestnik direktorja KGZS v prvem mandatu

Zbornice smo bili veseli

V prvem svetu Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije sta bila svetnika tudi Peter Camloh in Janez Ocepek. Njun spomina in pogleda na delovanje in pomen zbornice sta naslednja.

Peter Camloh, kmet iz Gabrja pri Trzišču na Dolenjskem: »Ko se je ustanovljala Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, smo bili kmetje kar veseli, da bomo končno dobili svojo stanovsko organizacijo. Zbornica si je morala izboriti prostor, kar ni bilo enostavno. H kandidaturi, da sem potem postal svetnik v prvem mandatu sveta KGZS, me je spodbudila izjava takratnega predsednika vlade, ki je rekel, da 'kaj se pa kmetje greste s svojimi cenami, saj je poceni žita na borzi v Chicagu kolikor hočeš'. Menil sem, da bomo lahko preko KGZS tako razmišljanje obrnili v bolj pravo smer.«

Janez Ocepek, Žvarulje pri Izlahak: »Z ustanovitvijo zbornice, pri čemer sem kot takratni kmetijski svetovalec in kasneje svetnik zbornice tudi sodeloval, se je izpolnilo kar veliko mojih pričakovanj. Želel bi izpostaviti pomen dela strokovnih odborov (SO) pri KGZS. Kmet za svoje delo rabi strokovno znanje, izkušnje, finančna sredstva ter ustrezno zakonodajo in ustrezne ukrepe kmetijske politike. Pri zadnjih dveh je še posebej pomembna vloga SO. Bi pa morali le-ti pravne akte dobiti pravočasno, da bi jih lahko v miru pregledali in podali mnenja, predloge, ki jih potem zakonodajalec upošteva v nadaljnjih postopkih. Potrebno bi bilo tudi več sodelovanja med kmeti, tako da medsebojno razumemo težave malih, srednjih in velikih kmetij, ravninskih, hribovskih, gorskih in kmetij z omejenimi dejavniki ter da se pri tem podpiramo.«

Marjan Papež

Dr. Aleksandra Pivec, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije skupaj z regijskimi kmetijsko-gozdarskimi zavodi, javne službe kmetijskega svetovanja, strokovnih nalog v živinoreji in strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin ter druge strokovne dejavnosti so bile in ostajajo izjemno pomemben člen na poti razvoja slovenskega podeželja, kmetijstva in gozdarstva. Predvsem zaradi bogatih izkušenj, ki jih imajo na domačem terenu, ter znanja o ukrepih, ki se bodo lahko izvajali glede na naravne danosti ter dejanske potrebe njihovega območja svetovanja. Vodstvu in vsem zaposlenim na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije ter kmetijsko-gozdarskih zavodih izrekam ob jubileju iskrene čestitke! Želim in upam, da bomo tudi v prihodnje tako dobro sodelovali, ne nazadnje je naše partnersko sodelovanje ključen pogoj za dobro slovenskega kmeta!

Mag. Miran Mihelič, generalni direktor Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja že vrsto let tesno in uspešno sodeluje s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije. S skupnimi močmi vsako leto omogočimo elektronski vnos in oddajo zbirne vloge vsem upravičencem, ki želijo pridobiti subvencije, uspešno pa sodelujemo tudi pri pripravi vlog na številne javne razpise Programa razvoj podeželja. Želim si in verjamem, da bomo s skupnim delom našim kmetom še naprej uspešno pomagali do kmetijskih evrov, ki so namenjeni razvoju njihovih kmetij. Zbornici iskreno čestitam za njen jubilej in ji tudi v prihodnosti želim uspešno delovanje v dobro slovenskega kmetijstva.

Dr. Andrej Simončič, direktor Kmetijskega inštituta

Tako kot si Slovenije ne moremo predstavljati brez močnega kmeta in razvitega podeželja, ki že dolgo vrsto let uspešno oblikujeta Slovenijo takšno, kot jo imamo danes in si jo želimo tudi v prihodnje, tako si danes težko predstavljamo uspešno kmetijstvo brez vaše zbornice. Poudariti želim tudi, da je bilo sodelovanje med Kmetijskim inštitutom Slovenije in KGZS vse od začetkov dobro, sem pa prepričan, da lahko to sodelovanje v prihodnje še nadgradimo. Skupaj s svojimi sodelavci vam želim tudi v prihodnje obilo uspehov pri izpolnjevanju vašega pomembnega poslanstva.

Rok Damijan, predsednik ZSPM

Skupaj z zbornico opravljamo poslanstvo zagovorništva kmeta. Tistega, ki prideluje, predeluje, kmetuje za preskrbo s hrano državljanov Slovenije. KGZS ob dvajseti obletnici delovanja čestitamo in želimo veliko vztrajnosti, preudarnosti, konstruktivnosti in drznosti pri zastopanju slovenskega kmeta. Kmeta, ki je najpomembnejši gradnik prihodnosti slovenskega kmetijstva in razvoja podeželja. Hkrati si želimo, da bo naše sodelovanje obrodilo še veliko uspešnih projektov in rezultatov za slovensko kmetijstvo.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Ko se ozrem nazaj, z zadovoljstvom ugotavljam, da je bilo naše medsebojno sodelovanje na različnih področjih zelo uspešno. Prepričan sem, da nas bodo tudi v bodoče povezovali skupni interesi, ključno pa je, da vsi skupaj promoviramo slovensko hrano, saj je naša lokalna hrana vredna zaupanja in predvsem v tem času je še bolj jasno, da je za državo zelo pomembna samooskrba, ki pa ne zraste ne v trgovskih centrih ne v parlamentu, temveč se jo pridelava na naši lepi slovenski zemlji in je plod dela številnih pridnih rok s slovenskih kmetij! Naj se cedita med in mleko slovenskemu kmetijstvu in Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije!

Janez Erjavec, predsednik uprave Pomurskega sejma

Rojstvo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije smo na Pomurskem sejmu doživljali kot rojstvo tudi enega izmed naših otrok. Zbornica je namreč prav na Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu sejala prva semena svojih zamisli po vzoru nekaterih drugih evropskih kmetijskih zbornic. Jubilej bo prav gotovo priložnost za oceno in priznanje pomena te inštitucije za slovensko kmetijstvo in podeželje ter še posebej za utrditev pomena za ohranitev naše identitete kot kultivirane dežele z vrhunskimi kmetijskimi in živilskimi proizvodi. Iskreno čestitam v svojem imenu in imenu kolektiva Pomurskega sejma!

Msgr. Franci Trstenjak, glavni urednik radia Ognjišče

Radio Ognjišče v svojem programu že petindvajset let precejšnjo pozornost namena vprašanem kmetijstva, pridelave hrane in obdelanosti podeželja. Ob tem z veseljem poročamo o prizadevanjih KGZS za napredek na vseh teh področjih, predvsem pa za dobrobit vseh prebivalcev na podeželju. Veseli in hvaležni smo tudi za sodelovanje vaših strokovnjakov v naših svetovalnih in izobraževalnih oddajah. Ob dvajsetletnici vam iskreno čestitamo in na vsa vaša prizadevanja za dobro slovenskega kmetijstva kličemo blagoslov!

Marjan Hren, predsednik ZLGS

Skupaj z lastniki kmetijskih zemljišč smo tudi lastniki gozdnih zemljišč prepričani, da je zbornica kot krovna stanovska organizacija v minulih dvajsetih letih odigrala pomembno vlogo za slovensko podeželje. V ZLGS se dobro in tudi avtonomno počutimo v prostorih znotraj KGZS ter skušamo čim bolj uspešno sodelovati na področju gozdarstva. Bi si pa želeli, da politika in odločevalci prepoznajo, da je treba strokovni steber gozdarstva znotraj zbornice nujno okrepiti. V tej luči želimo KGZS uspešnih nadaljnjih dvajset let.

Alojz Slavko Toplišek, predsednik zveze VINIS

Vinogradniki, združeni v zvezi društev vinogradnikov Slovenije VINIS, imamo v KGZS vedno dobre sogovornike in veliko podporo pri naših prizadevanjih za ohranitev in razvoj vinogradništva in vinarstva, predvsem manjših in srednje velikih vinogradnikov, katere zveza VINIS združuje in jih zastopa. Ob dvajsetletnem jubileju izrekamo Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije iskrene čestitke, z željo po našem nadaljnjem dobrem sodelovanju v korist slovenskega vinogradništva, kmetijstva in našega lepega podeželja, ki gotovo pomeni največje bogastvo države Slovenije.

Zbral: Robert Peklaj

Da bo manj bolelo

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je svoje delo prilagodila novim razmeram, predvsem pa smo okrepili zastopanje interesov članov pri zakonodajnih ukrepih vlade in povečali obveščanje prek spletne strani.

Robert Peklaj, KGZS
robert.peklaj@kgzs.si

S prilagoditvijo dela in izvajanja nalog zbornice smo se zavedali, da so vse povečane in prilagojene dejavnosti le začasne in da jih moramo izvajati tako, da se bo čim prej vzpostavil običajen način dela, kot so ga navajeni naši člani. Pri tem smo poskušali alternativne poti do naših članov in jim na drugačen način nuditi stalno ter polno podporo. Hkrati smo nenehno spremljali dogajanja na terenu, vzpostavili sistem dnevnega prenosa informacij in težav, s katerimi so se ubadali naši člani, do ustreznih ministrstev ter zahtevali njihovo čim prejšnjo razrešitev.

Dejavno smo se vključili v pripravo zakonskih ukrepov in uredb že pred njihovim na-

stankom ter sproti zahtevali popravke, če naši predlogi niso bili sprejeti. Glede na naše izkušnje in dober pregled nad dejanskim stanjem v slovenskem kmetijstvu smo predlagali tudi izvršilne ukrepe, ki bi dejansko lahko prinesli hitre rešitve. Seveda vsi naši predlogi niso bili vedno upoštevani, vendar kljub temu lahko trdimo, da je koronavirus povzročil veliko manj škode slovenskemu kmetijstvu in s tem našim članom tudi zaradi naših pravočasnih in strokovnih dejanj v tem času.

In še na eno stvar lahko opozorimo: v tem času smo zelo okrepili število informacij in njihov prenos do naših članov. Predvsem smo izkoristili našo

spletno stran, kjer smo v povprečju objavili tudi po tri novice na dan, in po dvakrat na teden pošiljali tako imenovane e-novice na več kot 6.000 naslovov. V času od razglasitve epidemije do danes se je obisk naše spletne strani povečal za več kot 70 odstotkov, saj smo v tem času zabeležili več kot 130.000 obiskov.

Popravki in izvedba obstoječih ukrepov

Ena od nalog zbornice je bila tudi dejavno spremljati zakonske spremembe, ki jih je vlada vključila v tako imenovani prvi in drugi protikoronski zakon. Zaradi različnih razlogov zakona nista zajela vseh naših pre-

dlogov, predvsem pa nista zajela celotnega kmetijstva. Že takoj po objavi smo začeli pripravljati dopolnila in spremembe.

Tako smo predlagali, da se med upravičence za pridobitev finančnega nadomestila vključijo vse dopolnilne dejavnosti, ki imajo izpad prihodkov. Prav tako smo zahtevali, da se v tretji paket ukrepov vključi tudi podpora za izpad dohodka v prašičereji in reji drobnice. Naša tretja zahteva je bila, da se podaljša rok za vlogo za enkratni solidarnostni dodatek za "kmečke žene".

Da bi pospešili odkup doma pridelane hrane, smo predlagali širitev obveznega deleža nakupa za celoten javni sektor in

državna podjetja (obrti prehrane), avtomatov na javnih mestih in podaljšanje obveze nabave živil v javnih zavodih. Ne nazadnje pa smo zahtevali oprostitev plačila pavšalnih prispevkov za nosilce dopolnilnih dejavnosti in oprostitev plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje.

Predlogi za tretji paket

Glede na izkušnje s prvima dvema paketoma ukrepov smo hkrati začeli pripravljati tudi že predloge za tretji paket vladnih ukrepov, saj smo vedeli, da je po sprejetju zakona težko uveljavljati spremembe. Našteli smo nekatere, ki smo jih predlagali vladi. Predlagali smo uvedbo finančnega nadomestila zaradi izpada dohodka v pridelavi sadja. Prav tako smo želeli, da se predvidi finančno nadomestilo zaradi zmanjšane obsega proizvodnje v sektorjih s presežki. Predlagali smo tudi, da se izplačila akontacij neposrednih plačil vključijo v dohodnino šele ob končnem izplačilu celo-

tnega zneska in da se ustrezno zniža davčna osnova.

Prav tako smo zahtevali enakost oziroma primerljivost sosednjimi državami pri fitofarmaceutskih sredstvih, saj pri nas nekaterih sredstev, ki jih imajo sosednje države, ni dovoljeno uporabljati, kar zmanjšuje konkurenčnost naših pridelovalcev. Predlagali smo tudi, da Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov ustrezno zniža najemnino.

KGZS je tudi opozorila na težave, s katerimi so se soočali naši člani pri prodaji pridelkov na našem trgu. Odkup se je skoraj ustavil, na drugi strani pa se je na trgovskih policah pojavila hrana iz uvoza, kar še dodatno vplivalo na znižanje že tako nizkih odkupnih cen. Zato smo predlagali, da morajo vsi, ki uveljavijo državno pomoč, obvezno poročati o količini dobavljenih kmetijskih pridelkov in živil iz drugih držav. Neprimerno se nam zdi, da visoko kakovostna hrana slovenskega porekla ostaja neprodana, hkrati pa se zaradi dobička uvažena hrana in z njo polni trgovske police.

Čeprav uradno pandemije ni več, nekateri ukrepi še vedno ostajajo. Celoten pregled ukrepov, ki so bili doslej sprejeti, predvsem pa roke in pogoje za njihovo uveljavitev, si lahko ogledate na naši spletni strani www.kgzs.si/kgzs/zbarnica-svetuje/koronavirus. Med drugim si lahko ogledate vse novice, povezane z ukrepi v kmetijstvu proti koronavirusu, pregled ukrepov, ki jih lahko uveljavljajo kmetje, in pregled ukrepov, ki so namenjeni za sektorsko pomoč. Med njimi je tudi zadnji ukrep za pomoč rejcem drobnice.

Pasma prihodnosti za prirejo mleka in mesa

Letos spomladi je Primož Pevec postal predsednik Zveze društev rejcev goved lisaste pasme Slovenije (ZDRGLPS). Zveza združuje 42 društev in šteje 2.735 rejcev, ki redijo dobrih 30.000 živali.

Vodenje zveze je prevzel za Alešem Kotnikom. »Časi niso najbolj naklonjeni govedoreji, zato bo treba peljati naprej aktivnosti, predvsem povezovanje z drugimi rejci goved, da nastopimo pri skupnih interesih. To pa niso samo naši, temveč mora biti to tudi širši interes države. Brez govedoreje Slovenija ne bo obdelana.

Govedoreja je gonilna sila slovenskega kmetijstva. Skozi naložbe v objekte, opremo, mehanizacijo itn. poganja velik del gospodarstva. V govedoreji imamo tehnologijo, znanje, delovna mesta – ne samo na kmetijah, temveč tudi v predelovalni industriji in trgovini,« pove Primož Pevec.

V strokovnem delu zveze so na obzoru nekateri novi poudarki. Predvidevajo spremembo – razširitev rejskega programa, saj želijo poleg dveh sedanjih usmeritev pasme (tip A: mleko-meso; tip B: meso-mleko) uvesti še tretji tip reje lisastega goveda, ki bo imel poudarek predvsem na prireji mesa. Izboljšave so predvidene tudi pri uvedbi enotnega ocenjevanja bikovskih mater, ki bo poenostavljeno in v pomoč na terenu. Nadgradili bodo tudi spletno stran za prodajo plemenskih živali.

Primož Pevec sicer kmetuje na Slatini pri Ponikvi in redi okrog sto glav goved, od tega okrog petdeset krav. Trideset odstotkov črede je lisaste pasme, ostalih sedemdeset odstotkov so križanke, ki jih sedaj osemnjuje z biki lisaste pasme.

Povprečna prireja 21 krav lisaste pasme v letu 2019 v standardni laktaciji (305 dni) je bila v letu 2019 9.001 kg mleka (4,56 % maščob in 3,53 % beljakovin). Mlečnost celotne črede je 8.963 kg s 4,38 % maščob in 3,49 % beljakovin.

Krmo za živino pridelajo na 35 hektarih obdelovalne zemlje. Njivskih površin obdelujejo 28 hektarjev, 7 hektarjev pa je trajnega travinja. Sicer pa s kmetije Ajderčan, kakor se po domače reče pri Pevčevih, letno v mlekarno Celeia preko Kmetijske zadruge Šentjur oddajo okrog 430.000 litrov mleka.

Marjan Papež

Primož Pevec bo pri vodenju zveze dal veliko poudarka povezovanju vseh govedorejcev v Sloveniji.

Rjava je »ta prava«

Zveza rejcev goved rjave pasme Slovenije (ZRGRPS), ki združuje približno 450 rejcev v petnajstih društvih, je letos spomladi izvolila novega predsednika. Dosedanjo predsednico Sonjo Arlič iz Škal pri Velenju je nasledil Tomaž Modic iz Matene pri Igu.

»Nadaljevali bomo z rejskim delom, da ohranimo pasmo. Reja goved rjave pasme v Sloveniji se sicer zmanjšuje, saj po količini mleka težko tekmuje s črno-belo pasmo. Je pa njen adut mleko, ki je zelo primerno za sire. Tako imenovani kapa kazeini so beljakovine, ki so ključne za sirjenje, in mleko rjavih krav ima sestavo, ki za ta namen prekaša mleko drugih pasem. Sicer pa nisem najbolj zadovoljen s politiko, ki vodi k zmanjševanju števila mlečnih krav, saj to pomeni še večje pomanjkanje telet za pitanje.«

Prireja mleka ima stalna nihanja in trenutno cena pada. »Ko govorimo o samooskrbi z mlekom, menim, da gre pri tem za zavajanje. Mi resda veliko svežega mleka izvozimo, uvozimo pa mlečne izdelke. Mleka imamo komaj zase dovolj oziroma je bilanca mleka približno izenačena.«

Kmetija Modic v Mateni sicer obsega 50 hektarjev lastne in najete obdelovalne zemlje, od tega okrog 20 ha njiv, 15 ha sejanih travnikov in 4 ha absolutnih travnikov. H kmetiji sodi še 10 hektarjev gozda.

Redijo okrog 130 glav goved, od tega 60 molznic rjave pasme. Kmetija uporablja sodobne rejske metode. Ravno med našim obiskom so izvajali embriotransfer. To pomeni, da se pri najboljših kravah (donorkah) s hormoni izzove ovulacijo več jajčec, potem pa se oplojena jajčeca prenese v druge telice/krove (receptorke), ki donosijo tele. S tem se izboljša učinek selekcije. Prav tako k temu prispeva uporaba t. i. seksiranega semena, s katerim v 90 odstotkih dobimo teleta določenega spola. Pri prireji mleka želimo teličke najboljših krav.

Ob koncu leta 2019 je bila povprečna prireja mleka na kmetiji v standardni laktaciji (305 dni) 9.184 kg s 4,21 % maščobe in 3,53 % beljakovin. V Ljubljanske mlekarni oddajo dobrih 400.000 litrov mleka, okrog 5.000 litrov pa ga prodajo doma.

Marjan Papež

Tomaž Modic iz Matene pri Igu v sodobnem hlevu, ki so ga zgradili pred štirimi leti.

Lisasta pasma je v Sloveniji najbolj razširjena. Največ jo je na Štajerskem in v Pomurju, nekaj pa tudi na Gorenjskem in širšem območju Ljubljane. Kljub visokemu potencialu za prirejo mleka imajo krave molznice še vedno odlično omišičenost ter kapaciteto za nalaganje mesa, zato je primerna tako za prirejo mleka kot mesa.

Kontakt zveze: e-pošta: info@liska.si, spletna stran: www.liska.si/

Rjava pasma je v Sloveniji prisotna na območjih s težjimi pogoji za pridelovanje, kar pogojuje tudi manjše kmetije in manj intenzivno prirejo. Rjava pasma se je izkazala kot najboljša v zahtevnih razmerah Krasa, Posočja, dolenskega gričevja, Savinjskih Alp ter južno in zahodno od Ljubljane.

spletna stran: <https://rjavo.govedo.si>

Spremembe rokov ukrepov kmetijske politike zaradi epidemije COVID-19

Kljub izrednim razmeram se je elektronska oddaja zbirnih vlog uspešno zaključila 15. junija. V rednem roku je bilo za leto 2020 oddanih 52.804 zbirnih vlog. Možna je še oddaja v zamudnem roku do 10. julija 2020.

Jana Žiberna, KGZS
jana.ziberna@kgzs.si

Zbirne vloge so že v postopku administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem, zato je treba poskrbeti, da bodo izpolnjene zahteve posameznih ukrepov ter da se bo kmetovanje izvajalo v skladu s prijavo na zbirni vlogi za leto 2020. Ob obisku kontrolorja na kmetiji je treba izvajati dejavnosti in ukrepe za zamejitev širjenja virusa SARS-CoV-2 v skladu s Priporočili NIJZ. Če upravičenci priporočil, na katere jih opozori kontrolor, ne upoštevajo, se to šteje za preprečitev pregleda na kraju samem in to pomeni neodobritev sredstev.

Zaradi ukrepov za zajezitev epidemije COVID-19, je bilo delovanje nekaterih služb v času epidemije ovirano, spremenjeno oziroma omejeno le na najnujnejše zadeve, zaradi česar upravičenci za ukrepe kmetijske politike določenih pogojev oziroma zahtev in tudi zahtev navzkrižne skladnosti niso mogli, ne morejo izpolniti ali jih ne morejo izpolniti v predpisanih

roku. Dovoljena odstopanja so v preglednici 1.

Priznanje izjemnih okoliščin

Priznanje izjemne okoliščine (preglednica 2) za neposredna plačila pomeni, da upravičenec v celoti obdrži pravico do plačila za ukrepe neposrednih plačil na površino in na žival. Pri ukrepih za razvoj podeželja (KOPOP, EK, DŽ) pa se plačilo sorazmerno zniža za tiste dele zavez, ki jih upravičenec ni mogel opraviti zaradi pojava izjemne okoliščine.

Pri **neposrednih plačilih** se presečni datum za aktiviranje plačilnih pravic za leto 2020 spremeni z 31. maja na 10. julij 2020 (zadnji dan zamudnega roka za vnos zbirne vloge).

Če označitev in prijavitev označitve ter premik **govedi** ni opravljeno znotraj predpisanih rokov v obdobju, za katero se priznajo primeri COVID-19 izjemne okoliščine A in B iz pre-

Preglednica 1. Roki, ki omogočajo izpolnjevanje pogojev oziroma zahtev kmetijske politike

Aktivnost/ukrep	Rok
Sprememba kmetijske rastline – obvezno sporočiti agenciji, tudi po 10. juliju 2020.	Kadarkoli ob izvedeni spremembi.
Zapisnik o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik: - mora nosilec za govedo najprej posredovati pooblaščenim veterinarskim organizacijam,	Vsaj 4 dni pred posredovanjem zapisnika ARSKTRP oziroma najpozneje 15 dni po prigonu.
- nato se zapisnik posreduje agenciji.	Do 10. julija 2020.
Izjava o številu pastirjev na planini.	Do 10. julija 2020.
Seznam zaposlenih z njihovimi davčnimi številkami – REK-1 obrazec.	Do 10. julija 2020.
Izjava o odgovornosti in upravljanju kmetije, če je upravičenec nosilec kmetije, oziroma družbena pogodba in drugi ustavitveni akti, če je nosilec KMG pravna oseba (priloži upravičenec, ki uveljavlja plačilo za mlade kmete, če izjave za leto 2019 na ARSKTRP ni poslal, če je KMG vzpostavil prvič in/ali če je na KMG prišlo do spremembe članov kmetije (preselitev, polnoletnost itd.) od lanske do letošnje zbirne vloge).	Do 10. julija 2020.
Izjava o prenosu kmetijskega gospodarstva in zahteva za plačilo v primeru prenosa celotnega kmetijskega gospodarstva po oddani zbirni vlogi za leto 2020 (če se spremeni nosilec KMG).	Do 31. decembra 2020.
Oddaja vzorcev blata v analizo za izvedbo koprološke analize (za vključene v DŽ – drobnica in DŽ – govedo) in izdelava koprološke analize, vključno z vnosom podatkov v seznam koproloških analiz (datum koprološke analize, število vzorcev blata in potrebnost tretiranja živali) ter tretiranje živali na podlagi koproloških analiz.	Po zaključeni paši v letu 2020, vendar najpozneje do 31. decembra 2020.

Preglednica 2. COVID-19 izjemne okoliščine

Primeri COVID-19 izjemnih okoliščin	Obdobje, v katerem se prizna	Ali mora upravičenec agenciji sporočiti izjemno okoliščino?	Agencija obvesti upravičenca o priznanju izjemne okoliščine
A – Označitev živali izven predpisanih rokov	12. 3. do 10. 7. 2020	NE Agencija primer upošteva samodejno.	NE Agencija primer upošteva avtomatično.
B – Priglasitev označitve in premika živali izven predpisanih rokov	12. 3. do 10. 7. 2020	NE Agencija primer upošteva samodejno.	NE Agencija primer upošteva avtomatično.
C – Sporočanje sprememb v RKG izven predpisanih rokov	12. 3. do 9. 7. 2020	NE Agencija informacijo o razlogu prepoznega urejanja podatkov v RKG sama prevzame iz RKG.	DA Agencija odobritev izjemne okoliščine navede v odločbi o odobritvi sredstev
Č – Vložitev zbirne vloge preko javne službe kmetijskega svetovanja v zamudnem roku	16. 6. do 10. 7. 2020	NE Kmetijski svetovalec – pooblaščenec podpiše in priloži k zbirni vlogi izjavo, da vnos zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije v rednem roku ni bil izvedljiv.	DA Agencija odobritev izjemne okoliščine navede v odločbi o odobritvi sredstev.
*D – Neizpolnjevanje posameznih pogojev ukrepa dobrobit živali	12. 3. do 10. 7. 2020	DA V petnajstih delovnih dneh od datuma, ko to lahko stori, upravičenec sporoči izjemno okoliščino in priloži ustrezna dokazila oziroma pojasnila.	DA Agencija odobritev izjemne okoliščine navede v odločbi o odobritvi sredstev. Če agencija izjemne okoliščine ne prizna, o tem izda odločbo.
*E – Neizpolnjevanje posameznih pogojev za sheme neposrednih plačil in ukrepe KOPOP, EK in OMD	Za obdobje, na katero se ukrep nanaša (leto ukrepa 2020).	DA V petnajstih delovnih dneh od datuma, ko to lahko stori, upravičenec sporoči izjemno okoliščino in priloži ustrezna dokazila oziroma pojasnila.	DA Agencija odobritev izjemne okoliščine navede v odločbi o odobritvi sredstev. Če agencija izjemne okoliščine ne prizna, o tem izda odločbo.
F – Neizpolnjevanje zahtev navzkrižne skladnosti glede veljavnosti izkaznic o opravljenem usposabljanju za ravnanje s FFS in veljavnosti potrdil o opravljenem pregledu naprav za nanašanje FFS	Od 12. 3. 2020 dalje za izpolnjevanje zahtev navzkrižne skladnosti za leto 2020.	NE Agencija primer upošteva avtomatično.	NE Agencija primer upošteva avtomatično.

*Izjemno okoliščino iz točke D in E uveljavljate na obrazcu »Obrazec za sporočanje višje sile ali izjemnih okoliščin«, <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2020/>. Na obrazcu v vrstici »Drugi razlogov« navedite »COVID-19 izjemna okoliščina« in priložite ustrezna dokazila za ukrep, za katerega uveljavljate izjemno okoliščino.

glednice 2, agencija te izjemne okoliščine avtomatično upošteva tudi pri obravnavi podpore za rejo govedi in podpore za mleko v gorskih območjih.

Datum začetka prisotnosti **zelenjadnic** je enak datumu setve ali sajenja, tudi če je bila setev ali sajenje opravljeno v obdobju epidemije in pred dnevno vložitve zbirne vloge posameznega nosilca KMG, razen če je bila setev opravljena pred 24. februarjem 2020, potem se dnevno obdobje prisotnosti začne šteti s 24. februarjem 2020. Uredba o shemah neposrednih plačil vsebuje še nekaj drugih sprememb za pridelovalce zelenjadnic, ki pa so opisane v naslednjem članku.

Pri ukrepu **kmetijsko-okoljska-podnebna plačila** (ukrep KOPOP) se je spremenil rok za izvedbo predhodnega usposabljanja, ki je bilo prilagojeno izvedeno 25. maja ter 1. junija. Zahtevo za izdelavo Nmin analiz pri zahtevah POZ_NMIN in HML_NMIN pa je treba izpolniti najkasneje do 15. avgusta 2020.

Pri ukrepu **dobrobit živali** se za obdobje trajanja izjemne okoliščine zaradi epidemije COVID-19

- spremeni rok za sporočanje staleža prašičev v operaciji dobrobit živali za prašiče;

- upošteva primer D izjemne okoliščine iz preglednice 2 pri zahtevah za skupinsko rejo z izpustom, za 10 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih in za kirurško kastracijo sesnih pujskov moškega spola v operaciji dobrobit živali za prašiče;

- spremenijo se tudi pogoji glede datuma začetka obdobja paše ter časa izvedbe koprološke analize in tretiranja živali na podlagi rezultatov koprološke analize v operacijah dobrobit živali za govedo in drobnico.

Sprememba pri proizvodno vezanih podporah za zelenjadnice

Kot je že opisano v zgornjem članku, se je zaradi epidemije covid-19 ponovno spremenila tudi Uredba o shemah neposrednih plačil. Spreminjajo se tudi nekateri pogoji pri uveljavljanju proizvodno vezanih podpor za zelenjadnice. Poleg spremenjenega načina dokazovanja začetka prisotnosti zelenjadnic se je z novo uredbo spremenil tudi povprečni pridelek upravičenih zelenjadnic ter povprečni pridelek zelenjadnic skupaj. Z letošnjim letom se namreč uvaja dokazovanje obsega pridelave z računi za vse tiste, ki za podporo prijavijo več kot 5 ha zelenjadnic.

KGZS je že pred nastopom epidemije MKGP opozorila na neustrezno opredelitev povprečnih pridelkov posameznih zelenjadnic v uredbi, saj ima Slovenija zelo različne razmere za pridelavo. Predvsem pa je uredba povzemala povprečne pridelke tržnih pridelovalcev, ki so precej višji kot povprečni pridelki vseh pridelovalcev, in pri tem gre za celoten pridelek in ne tržnega. K zmanjšanju pridelka prispevajo tako pomanjkanje registriranih fitofarmaceutskih sredstev, vremenske razmere kot tudi sama priprava zelenjave za trg. Poleg tega pridelka ni vedno možno prodati. Težave pri dokazovanju obsega bi imele še posebej ekološke kmetije, pri katerih je pridelek po pravilu precej nižji, in pa tisti kmetje, ki del svojega pridelka prodajajo na tržnicah,

manjši del pa javnim zavodom, trgovcem in zadrugam. Pridelovalcem zelenjave so se zaradi epidemije covid-19 prekinile pomembne tržne poti in bi zato težko z računi izkazali obseg pridelave, kot ga je opredeljevala uredba pred spremembo. Po novem se za povprečni hektarski pridelek ene vrste zelenjadnic in povprečni hektarski pridelek zelenjadnic skupaj namesto povprečnih hektarskih pridelkov tržne pridelave upošteva povprečne hektarske pridelke celotne pridelave iz objavljenih podatkov Statističnega urada Republike Slovenije. Zaradi specifičnih lastnosti posameznih zelenjadnic pa se pri določenih zelenjadnicah upoštevajo še nekoliko znižani pridelki: pri zelju 25 t/ha, solati 15 t/ha, papriki 20 t/ha, čebuli 15 t/ha in fižolu 2 t/ha.

Sprememba uredbe še dodatno določa, da se za nosilce KMG, ki so v letu vložitev zahtevka za podporo za zelenjadnice vključeni v ekološko pridelavo zelenjadnic, pri dokazovanju obsega pridelave zelenjadnic z računi upošteva 50 % nižji povprečni hektarski pridelek ene vrste zelenjadnic in 50 % nižji povprečni hektarski pridelek zelenjadnic skupaj. Sprememba povprečnih pridelkov posameznih zelenjadnic in zelenjadnic skupaj bo veljala tudi za naprej.

Tončka Jesenko, KGZS

Obdavčitev gozdarske dejavnosti za leto 2020

Dohodek, ki ga fizična oseba dosega v okviru opravljanja kmetijske ali gozdarske dejavnosti (v nadaljevanju: OKGD), je po Zakonu o dohodnini (v nadaljevanju: ZDoh-2) obdavčen kot dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.

mag. Martin Nose, KGZS
martin.nose@kgzs.si

V OKGD se v skladu z metodologijo ugotavljanja katastrskega dohodka šteje tudi gozdarstvo, kot ga opredeljujejo predpisi, ki urejajo področja gozdarske dejavnosti, oziroma pridelki, ki se v skladu s temi predpisi štejejo za lesne gozdne sortimente.

Obdavčitev po katastrskem dohodku iz osnovne gozdarske dejavnosti

V skladu s Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD 2008) se kot gozdarska dejavnost šteje pridobivanje gozdnih sortimentov, kot so hlodovina, jamski les, drogovi, drva in drugi lesni ostanki, primerni za pridobivanje energije. Tudi drobnejši delci lesa kot sečni ostanki, pridobljeni z drobljenjem lesa s sekalnikom ali drobilnikom neposredno v lastnem gozdu, se lahko štejejo za lesne sekanke oziroma lesne gozdne sortimente, ki se pridelujejo v okviru OKGD.

Katastrski dohodek (v nadaljevanju: KD) se ugotavlja na podlagi Zakona o katastrskem dohodku (v nadaljevanju: ZUKD-2), ki v 3. členu med drugim določa:

- da je KD pavšalna ocena tržnega dohodka od dejavnosti kmetijstva in gozdarstva, ki bi ga bilo mogoče doseči s povprečno ravniyo pridelave kmetijskih in gozdarskih pridelkov na kmetijskih in gozdnih zemljiščih v RS glede na njihovo proizvodnjo sposobnost;
- da se KD izračuna kot razlika med tržno vrednostjo možne pridelave in stroški;
- da se KD izračuna na hektar površine posamezne vrste dejanske rabe zemljišča.

KD ugotavlja ministrstvo, pristojno za finance, Geodetska

uprava RS (v nadaljevanju: GURS) pa je pristojna za pripravo katastrskega dohodka kmetijskih in gozdnih zemljišč v zemljiški kataster. KD se ugotavlja na podlagi podatkov ekonomskih računov za kmetijstvo in gozdarstvo. Ekonomski računi za kmetijstvo in gozdarstvo so statistične informacije o proizvodnji, dodani vrednosti, dohodku, investicijah ter zaposlenosti v kmetijstvu in gozdarstvu, ki jih letno pripravlja Statistični Urad Republike Slovenije kot satelitski račun nacionalnih računov.

Dejanska raba zemljišč

Za izračun katastrskega dohodka je pomembna vrsta dejanske rabe zemljišča, kot je evidentirana v zemljiškem katastru. V zemljiškem katastru se vodita dve osnovni vrsti dejanske rabe: kmetijska in gozdna. Na podlagi ZUKD-2 ločimo KD za kmetijska zemljišča in KD za gozdna zemljišča.

Gozdna zemljišče je zemljišče, ki je po predpisih o evidentiranju nepremičnin po dejanski rabi v zemljiškem katastru evidentirano kot gozdno zemljišče.

Boniteta zemljišča je podatek o proizvodni sposobnosti zemljišča, ki se v obliki bonitetnih točk za vsako kmetijsko in gozdno zemljišče vodi v zemljiškem katastru po predpisih o evidentiranju nepremičnin.

Rastiščni koeficient je podatek o proizvodni sposobnosti gozda, določen v obliki točk rastiščnega koeficienta na podlagi predpisov o gozdovih, ki se v skladu s predpisi o množičnem vrednotenju nepremičnin za

Gozdarska dejavnost je pridobivanje hlodovine, jamskega lesa, drogov, drv in drugih lesnih ostankov, primernih za pridobivanje energije.

vsako gozdno zemljišče vodi v registru nepremičnin.

KD v skladu z določbami ZUKD-2 se izračuna kot razlika med tržno vrednostjo možne pridelave (v nadaljevanju: tržni prihodek) in stroški.

Tržni prihodek se za posamezno vrsto dejanske rabe zemljišč določi kot povprečna vrednost proizvodnje v proizvajalčevih cenah iz ekonomskega računa po zadnjih znanih podatkih za zadnjih pet let pred letom ugotavljanja katastrskega dohodka za posamezne vrste pridelave, ki pripadajo posamezni vrsti zemljišč v skladu s prejšnjim členom. Za gozdna zemljišča znašajo stroški 80 % tržnega prihodka.

KD za gozdna zemljišča

Pristojni organ vsaka tri leta do 15. aprila tekočega leta ob upoštevanju podatkov iz ekonomskih računov za kmetijstvo in gozdarstvo po zadnjih znanih podatkih za zadnjih pet let pred letom ugotavljanja katastrskega dohodka, podatkov iz zemljiškega katastra in podatkov iz registra čebeljakov v soglasju z ministrstvom, pristojnim za

kmetijstvo in gozdarstvo, pripravi predlog lestvic katastrskega dohodka, predlog odstotkov zmanjšanja katastrskega dohodka po vrstah rabe zemljišč in vrstah območij posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi ter predlog pavšalne ocene dohodka na čebelji panj.

Vlada na podlagi predloga iz prejšnjega odstavka določi lestvice katastrskega dohodka, odstotke zmanjšanja katastrskega dohodka po vrstah dejanske rabe zemljišč in vrstah območij posebnih režimov za kmetovanje ter gospodarjenje z gozdovi in pavšalno oceno dohodka na čebelji panj ter jih objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

KD za gozdna zemljišča se izračuna v evrih na hektar glede na rastiščni koeficient in boniteto. Skupni KD parcele gozdnega zemljišča je seštevek katastrskega dohodka, izračunane ob upoštevanju rastiščnega koeficienta, in katastrskega dohodka, izračunane ob upoštevanju bonitete zemljišča.

Zneski katastrskih dohodkov so objavljeni v Uredbi o določitvi lestvic katastrskega dohodka, pavšalne ocene dohodka na čebelji panj in območij posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi za obdobje 2020–2022 – Uredba o lestvici KD (UL RS, št. 39/19) in se vodijo v zemljiškem katastru.

Lestvica KD za gozdna zemljišča za leto 2020 glede na rastiščni koeficient

Rastiščni koeficient	KD v evrih na hektar
1	0,25
2–3	7,50
4–5	14,99
6–7	21,24
8–9	24,98
10–11	28,73
12–13	34,98
14–15	42,47
16–17	49,97

Lestvica KD za gozdna zemljišča za leto 2020 glede na boniteto

Boniteta	KD v evrih na hektar
1–10	6,29
11–20	15,10
21–30	21,39
31–40	25,17
41–50	28,94
51–60	35,24
61–70	50,34
71–80	62,92
81–90	75,50
91–100	100,67

Opozoriti velja tudi na legalno možnost zmanjšanja KD-ja, saj Zakon o dohodnini v 73. členu določa, da se v davčno osnovo od katastrskega dohodka na zahtevo zavezanca ne vštevata KD zemljišč:

- ki jih je na podlagi zakona trajno ali začasno prepovedano izkoriščati za kmetijsko pridelavo;
- na katerih so nasipi, kanali, prekopi, jezovi in druge naprave za potrebe obrambe pred poplavami ali za osuševanje in namakanje;
- ki ležijo znotraj visokovodnih nasipov;
- na katerih so vrtni in drugi zaščitni nasadi ter varovalni gozdovi kot obramba pred erozijo;
- ki so v zemljiškem katastru označena kot zemljišča pod neodmerjenimi gozdnimi cestami;
- na katerih so neodmerjene planinske poti;
- na katerih so objekti za potrebe zaščite in reševanja pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- ki ležijo v obmejnem pasu in nad ali pod visokonaletnostnimi daljnovidni in drugimi vodi, če je izkoriščanje v kmetijske namene onemogočeno;
- na katerih so evidentirana vojna grobišča;
- ki jih zavezanec odda skladno s predpisi o preživetnem varstvu kmetov;

11. ki jih na podlagi odločbe državnega organa o razlastitvi ali pogodbe, ki nadomešča razlastitev, ni mogoče uporabljati;

12. ki jih je zavezanec z odločbo o denacionalizaciji dobil v last, ne pa tudi v posest;

13. za katera je bilo skladno s predpisi izdano dovoljenje za gradnjo;

14. ki so dana v zakup za dobo, navedeno v zakupni pogodbi;

15. ki se uporabljajo za doseganje dohodka, kot je določen v III.3. poglavju (dohodek iz dejavnosti) tega zakona;

16. ki so bila neuporabna ali slabše kakovosti, pa so z vlaganji postala uporabna ali bolj rodovitna, za obdobje treh let, z uveljavitvijo v prvem letu po usposobitvi ali izboljšanju;

17. na katerih se zasadijo novi vinogradi, hmeljišča, sadovnjaki ali drugi trajni nasadi, za obdobje treh let in za oljčne nasade za obdobje osmih let, z uveljavitvijo v prvem letu po zasaditvi;

18. ki se pogozdijo, za obdobje 30 let, z uveljavitvijo v prvem letu po pogozditvi;

19. na katerih so objekti posebnega pomena za obrambo ali ležijo v varnostnem območju takega objekta in se zanje predpiše ukrep varovanja.

Zakon predpisuje tudi območja posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi. To so območja, na katerih je zaradi okoljevarstvenih, naravovarstvenih in drugih javnih interesov skladno s predpisi omejena ali onemogočena pridelava. Območja posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi se določijo po mejah parcel. Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, določi navedena območja, ki zmanjšujejo KD za posamezno vrsto dejanske rabe zemljišča.

Zaradi covid-19 je KD prepolovljen

Glede na letošnje spomladansko epidemijo je bila v 63. členu Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije covid-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP) spremenjena določba Zakona o dohodnini, tako da se za leto 2020 davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov za pridelavo na zemljiščih določi v višini 50 % katastrskega dohodka, kot je ugotovljen po predpisih o ugotavljanju katastrskega dohodka na dan 30. junija 2020. S tem bo v davčno osnovo dejansko zajeta le polovica od vrednosti, navedenih v gornjih preglednicah. (vir: FURS)

SKRBNO UREJENA POLJA

T4s T5 T6dc T7AC

NEW HOLLAND

3R6090 DURADISC™ PROTECTOR™

PRIVLAČNA PONUDBA IZ ZALOGE ZA BREZHIBNO UREJENO POLJE.

125 YEARS

ITRO, d.o.o., PE Store • Železarska c. 3, 3220 Štore
Tel. (03) 780 57 12 (14, 15) • www.newholland.si

Bonita – nova sorta jabolok v slovenskih nasadih

Sorta bonita je nova, odporna jablanova sorta. Odpornost pomeni odpornost na jablanov škrlup, eno najpomembnejših, če ne najpomembnejše bolezni jablan.

Vojko Bizjak, KGZS
vojko.bizjak@kgzs.si

Jablanov škrlup povzroča lahko veliko škodo na plodovih in na listih, ker vpliva na količino in še posebej na kakovost pridelka ne samo v nasadu, temveč tudi kasneje v skladišču. Ker je za varovanje jablan pred to boleznijo potrebo sedem do dvajset škropljenj letno, je ta lastnost zaželena tudi zaradi zmanjševanja stroškov pridelave.

Opis sorte Bonita

Bonita je češkega porekla, križanec med sortama topaz in cripps pink, ustvarjena pa je bila na žlahtniteljski postaji v Strizovicah. Na ravni Evropske unije je sorta kot avtorsko delo zavarovana od 8. februarja 2017 dalje pri CPVO (Community Plant Variety Office). Ta urad zavaruje pravice žlahtnitelja ali njegovega zastopnika, ki s tem pridobi izključno pravico do razmnoževanja sorte. Lastnik sorte bonita in pripadajočih žlahtniteljskih pravic je Institute of Experimental Botany iz Prage, zastopnik pa Konsortium Südtiroler Baumschuler (KSB) iz Bolzana, ki nadzoruje pridelavo in prodajo sadik ter pridelavo in prodajo jabolok sorte bonita.

Bonita je klubska sorta, kar pomeni, da sadike niso v prosti prodaji. Pridelovalci mora-

jo skleniti licenčne pogodbe za pridelavo in trženje z lastnikom pravic do sorte.

Kot rečeno je sorta bonita križanec sorte topaz s sorto cripps pink. Drevo raste srednje bujno, plodovi so okroglo valjaste oblike, srednje velikosti in praktično v celoti rahlo rdečkasto do roza obarvani. Plodovi so sočni, hrustljavi in harmoničnega sladkokislega okusa. Sorta bonita zori en teden za sorto zlati delišes, kar pri nas pomeni med 22. in 27. septembrom. Zaradi postopnega dozorevanja se priporoča vsaj dvakratno obiranje. Skladišči se zelo dobro, v normalnih hladilniških pogojih zdrži do aprila, v hladilnicah s kontrolirano atmosfero pa do julija.

Začetki v Sloveniji

V Sloveniji je bila sorta bonita kot nova, kakovostna in perspektivna sorta vključena v introdukcijo v okviru strokovne naloge "Posebno preizkušanje sort sadnih rastlin za opisno sortno listo". Naročnik in financer te strokovne naloge je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, koordinator strokovne naloge pa Kmetijski inštitut Slovenije. Na lokaciji sadovnjaka Kmetijskega inštituta Slovenije na Brdu pri Lukovici

Bonita je na jablanov škrlup odporna sorta.

je bila posajena marca 2018. Glede na priporočila strokovnih inštitucij v primerljivih sadjarskih regijah je bila sorta bonita vključena tudi v Sadni izbor za Slovenijo 2018.

Obnove sadovnjakov oz. sajenje novih sadovnjakov so v življenju sadjarja stresna obdobja. Veliki finančni vložki v napravo nasadov terjajo od sadjarja temeljit premislek. Nove zasaditve niso lahka odločitev, saj mora vsak sadjar proučiti številne dejavnike. Potrošnik danes zahteva, da so jabolka sočna, hrustljava in okusna ter imajo lepo obliko in privlačno barvo. Z vidika pridelovalca pa je pomembno tudi, da se lahko čim dlje skladiščijo in da se lahko uspešno tržijo. Izbira sorte je vsekakor ena od najpomembnejših sadjarjevih odločitev. Rodnost sorte, občutljivost za bolezni in škodljivce, sposobnost daljšega skladiščenja, so vsekakor lastnosti, ki jih mora sadjar upoštevati. Napačne oz. premalo premišljene odločitve, ki jih sadjar sprejme pri postavitvi novega nasada, imajo lahko posledice skozi celo življenjsko dobo nasada, ki traja pri jablanah do dvajset let.

Ker je sorta bonita nova sorta, je še zelo malo razširjena. V Evropi je posajena v nasadih v Italiji, Franciji, Avstriji, Portugalski, Angliji, Španiji, drugod po svetu pa v Avstraliji, Afriki in Čilu. V Sloveniji imamo sorto bonita trenutno posajeno v Posavju in na Štajerskem, površina za enkrat še ne dosega 20 ha. Znane lastnosti sorte bonita so prepričale skupino slovenskih sadjarjev, da začne s sajenjem novih nasadov. Za pridobitev licence so ustanovili Zadruško za razvoj sadjarstva TIBONA z.o.o., ki trenutno šteje trinajst članov. Članstvo v zadrugi je prostovoljno. Pridelava poteka v skladu s pravili integrirane pridelave sadja, ekološka pridelava in trženje še ni sta dovoljena oz. sta omejena na razpis in pridobila finančna sredstva za EIP projekt z naslovom »Bonita, nova odporna klubska sorta jabolok v Sloveniji

Združenje proizvajalcev sadja in zelenjave Vinschgau (VI.P).

Iskanje optimalne tehnologije skozi projekt EIP

Nova sorta v novem okolju pomeni tudi preverjanje znanih tehnoloških ukrepov in njihovo prilagajanje zahtevam sorte. Sadjarji, člani sadjarske zadruge Tibona z.o.o., so jeseni 2018 dali pobudo, da se tehnološki

– od pridelave do trženja.

V projektu bodo v obdobju treh let sodelovali **Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani** kot vodilni partner projekta, **Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), KGZS Zavod Maribor, KGZS Zavod Novo mesto ter pridelovalci Darsad d.o.o., Anton Koršič, Vojko Šušterič, Gordana Rožman, Gorazd Potočnik, Aleš Brodar Gorišek in Bojan Frešer**. S takšno sestavo opera-

zastavljen tako, da se bo proučevala, preizkušala in določila optimalna tehnologija pridelave, preizkušalo se bo različne načine skladiščenja ter na koncu predlagalo enotno strategijo trženja v unikatni embalaži.

Rezultat projekta bo nova praksa v pridelavi in izboljššan proizvod, ki je višjega cenovnega ranga.

Projektne aktivnosti so razdeljene na tri stebre:

- 1. Tehnologija pridelave** – (izbor optimalnih leg za sorto bonita, priprava tal po načelih sonaravne pridelave, sistemi sajenja in gojitvene oblike, nega tal, gojitvena rez od prvega do četrtega leta, gnojenje s poudarkom na gnojilih, ki so dovoljena v ekološki pridelavi, varstvo pred boleznimi in škodljivci, redčenje plodov, oskrba nasada po redčenju).
- 2. Skladiščenje** – (določitev optimalnega obiralnega okna, kakovost plodov pred in po skladiščenju, skladiščenje v režimu s kontrolirano atmosfero).
- 3. Trženje** – (izbor najprimernejše embalaže za različne načine prodaje, načrt trženja in vstopa na trg ter promocija sorte bonita).

Pri uvajanju klubskih sort smo v Sloveniji izjemno neuspešni in večkrat prezrti pri večjih klubih, zato je pobuda skupine pridelovalcev, da se s pomočjo domačega znanja in izkušenj v pridelavi jabolok v pridelavo uvede eno najnovejših klubskih sort in se jo na trg ponudi na inovativen način, več kot dobrodošla in na mestu. Sorta bonita je nova klubska sorta z velikim potencialom, ki je v naših pridelovalnih razmerah še nismo gojili in je zato izvajanje optimalne tehnologije pridelave še neznanca. Uspešna uvedba te sorte v intenzivno pridelavo jabolok bi lahko pomenila pomembno novost v pridelavi ter bi hkrati lahko pozitivno vplivala na nadaljnji razvoj pridelave jabolok v Sloveniji, kjer zadnja leta zaradi težkih pogojev pridelave beležimo močno zmanjševanje površin intenzivnih nasadov.

Starši sorte bonita – mama

Eden od staršev sorte bonita (mama) je sorta topaz, ki je češkega porekla in vzgojena na žlahtniteljski postaji Strizovice. Starševski par sta sorti rubin (zlati delišes x lord lambourne) in vanda (jolana x lord lambourne). Lastnik sorte je Institute of Experimental Botany iz Prage. Plod sorte topaz je prižast in rdeče oranžen. V okusu prevladuje kislina. Odporna je na škrlup in malo občutljiva za pepelovko. Spada med sorte, ki so nagnjene k izmenični rodnosti. Sorta topaz predstavlja vodilno sorto v ekološki pridelavi jabolok pri nas. Prvi nasadi v Sloveniji so bili posajeni leta 1998, danes je z njo v Sloveniji zasajenih okoli 150 ha nasadov. Kupci so sorto topaz dobro sprejeli in so se nanjo že navadili. Postala je sinonim za ekološko pridelano jabolko, vendar je potrebno poudariti, da ni vsak topaz tudi ekološko pridelan topaz. Predvsem pri uvoženih jabolkih sorte topaz je potrebna previdnost. Obstaja že tudi različek sorte topaz, imenovan red topaz. Ta ima v primerjavi z osnovno sorto prelito obarvane plodove. Zori pet dni za sorto zlati delišes, kar pri nas pomeni med 22. in 27. septembrom.

Starši sorte bonita – oče

Drugi starš sorte bonita (oče) je sorta cripps pink, ki je avstralskega porekla ter križanec stare avstralske sorte lady williams s sorto zlati delišes. Selekcija je potekala na raziskovalni postaji v Perthu. Način rasti drevesa (habitus) je podoben sorti zlati delišes. Plod je srednje velikosti, ovalne oblike ter rdeče rožnate (pink) barve. Vsebuje veliko sladkorja in tudi kisline. Je dobrih skladiščnih lastnosti. Sorta se trži pod imenom pink lady. Poznana je tudi kot jabolko zaljubljenec oz. valentinovo jabolko in v tem času tudi pride na trg. Priporoča se za območja z milejšo in toplejšo klimo. Zori zelo pozno, v zadnji dekadi oktobra oziroma v prvih dneh novembra. Poznanih je tudi nekaj različkov osnovne sorte. Nekateri izmed njih so: rosy glow, ruby pink in lady laura. Lastnik sorte cripps pink je Western Australian Agriculture Authority iz Avstralije, zastopnik žlahtniteljskih pravic sorte v Evropi je Star Fruits iz Francije.

Bonito že lahko kupite pri pridelovalcih, ali jo poiščete na trgovskih policah.

ukrepi na sorti bonita v prvih letih sajenja vodijo na osnovi priporočil slovenskih sadjarskih strokovnjakov. V ta namen so predlagali, da se skupaj z eno od fakultet in javno službo kmetijskega svetovanja prijavi triletni projekt EIP. Projekti EIP so projekti, ki se nanašajo na iskanje rešitev dejanskih težav, ki jih kmet zaznava na svoji kmetiji. Njihovi zahtevi sta prislusnili Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani. Slednja se je tudi prijavila na razpis in pridobila finančna sredstva za EIP projekt z naslovom »Bonita, nova odporna klubska sorta jabolok v Sloveniji

tivne skupine je tudi vzpostavljen zahtevan »trikotnik znanja«, to je partnerstvo, ki ga sestavljajo kmetijsko gospodarstvo, pravna oseba, ki opravlja raziskovalno in razvojno dejavnost, ter pravna oseba, ki opravlja dejavnost svetovanja na področju kmetijstva, živilstva oziroma gozdarstva ali varstva okolja, ohranjanja narave ali varstva voda.

Cilj projekta je uvedba nove klubske sorte jablane bonita v tržno pridelavo. Sorta je odporna na jablanov škrlup, zato jo lahko pridelujemo z uporabo bistveno manj fitofarmaceutskih sredstev, kar omogoča sonaravno pridelavo. Projekt je

Seneno mleko – kakšne rejske rezultate je mogoče doseči brez silaže?

Seneno mleko je bilo v preteklosti najpomembnejša zimska krma za krave molznice. V Sloveniji so se posamezni kmetje s silažo prvič srečali že na začetku 20. stoletja, a se siliranje vse do leta 1970 ni razširilo.

dr. Jože Verbič, Kmetijski inštitut Slovenije
joze.verbic@kis.si

Tedaj so se začeli kmetje opremljati s traktorji in priključki za spravilo krme ter začeli graditi stolpne silose. Silaža je začela iz krmnih obrokov postopoma izrivati seno in ob tem se je pojavilo vprašanje, ali je mogoče molznice rediti tudi brez sena. Spoznali smo, da je to mogoče. Po približno štiridesetih letih se odpirajo nove priložnosti na področju prodaje senenega mleka. Vprašanje, ki smo si ga zastavili pred desetletji, smo obrnili. Sprašujemo se, ali je mogoče molznice rediti brez silaže in kakšne rezultate reje je mogoče pri tem dosežati.

vrednosti med senom in silažo niso le posledica načina spravila (sušenja ali siliranja), temveč tudi načinov gospodarjenja na travinju. Kmetje po navadi sevajo travnike in kakovostnejše trajne travnike namenijo siliranju, slabše travnike pa sušenju. Tudi košnja je pri sušenju praviloma nekoliko kasnejša kot pri siliranju. Razlike med kakovostjo sena in silaže s kmetij so torej rezultat različnih okoliščin in ne kažejo le na slabosti sušenja v primerjavi s siliranjem, temveč tudi na posledice ustaljenih praks priprave sena in silaže. Za ovrednotenje dejanskih

Kakovostno pridelano seno omogoča tudi visoko prirejo mleka.

stlin, zaradi česar se zmanjšata vsebnost beljakovin v krmi in njena energijska vrednost.

Ima pa seno v primerjavi s silažo tudi nekatere prednosti. Kljub manjši vsebnosti surovih

kovitejši in to dodatno prispeva k primerjalni prednosti sena.

Prednost sena je tudi v večji vsebnosti sladkorjev. Med siliranjem se namreč sladkor

ji spremenijo v organske kisline in z izjemo najkakovostnejših silaž vsebujejo le-te pre malo sladkorjev. Seno ima tudi dobro strukturno vrednost. Živali

S senom najboljše kakovosti do višje prireje

Razpon v kakovosti sena je na slovenskih kmetijah zelo velik. Deset odstotkov najslabših analiziranih vzorcev s kmetij v povprečju vsebuje le 4,25 MJ, 10 odstotkov najboljših pa 5,93 MJ (NEL). Ocenjujemo, da je mogoče s senom najboljšega kakovostnega razreda ob zmernih količinah močne krme prirediti približno 6.800 kg, s senom najslabšega kakovostnega razreda pa le 5.900 kg mleka v laktaciji. Med vzorci sena so tudi taki, ki po energijski vrednosti dosegajo najboljše travne silaže (okoli 6,4 MJ NEL na kg sušine). S takim senom je mogoče ob zmernih količinah močne krme prirediti približno 7.400 kg mleka v laktaciji. To dokazuje, da so možnosti za izboljšanje stanja velike in tudi od uspešnosti na tem področju bo odvisna konkurenčnost prireje senenega mleka.

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Krmna vrednost sena in silaže

Rezultati analiz krme iz slovenskih kmetij kažejo, da seno po energijski vrednosti v povprečju zaostaja za travnimi silažami za približno 15 %, po vsebnosti surovih beljakovin pa za več kot 30 %. Na podlagi teh informacij je mogoče oceniti, da bi bile ob zmerni uporabi močne krme mlečnosti pri obrokih s senom za približno 700 kg na laktacijo manjše kot pri obrokih s travno silažo.

Ob tem velja opozoriti, da razlike v sestavi in energijski

razlik med sušenjem in siliranjem bi morali primerjati krmo s travnikov s podobno sestavo ruše, ki je pokošena ob primerljivi starosti.

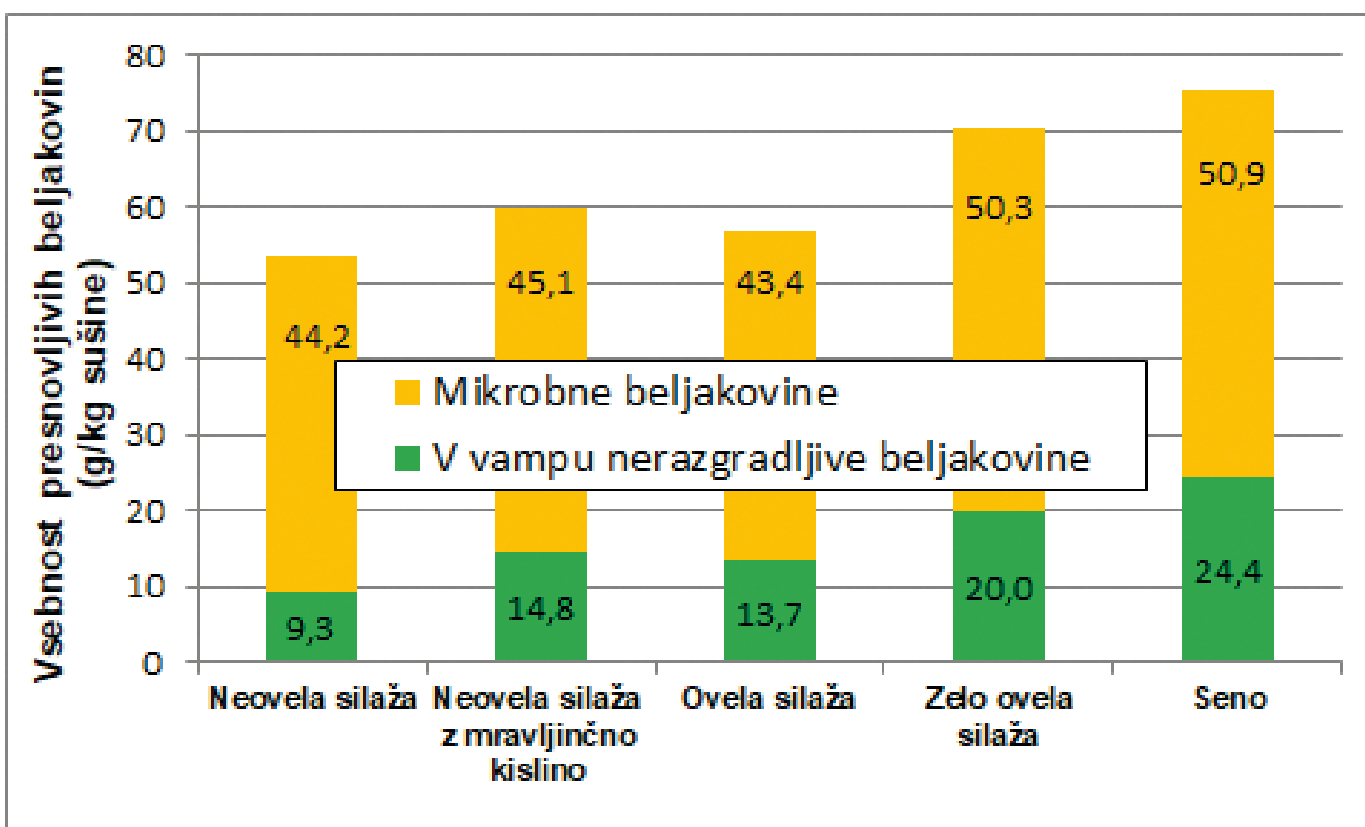
Slabosti in prednosti sušenja

Slabost sušenja v primerjavi s siliranjem je velika odvisnost od vremenskih razmer, ki v praksi pogosto pogojujejo nekoliko kasnejšo košnjo in s tem slabšo energijsko vrednost krme. Pri sušenju na tleh lahko pride tudi do precejšnjih mehanskih izgub nežnejših delov travniških ra-

beljakovin je lahko dejanska beljakovinska vrednost sena boljša od beljakovinske vrednosti silaže. Beljakovine silaže se namreč v vampu v velikem obsegu razgradijo do nebeljakovinskih dušikovih spojin, predvsem amonijaka, ki ne prispevajo k oskrbi molznic z beljakovinami. Pri senu je neželeno razgrajevanje beljakovin v vampu precej manj obsežno. V vampu razgrajene beljakovine se izkoristijo le, če jih uspejo mikroorganizmi v vampu vgraditi v mikrobnne beljakovine. Nekateri poskusi kažejo, da je pri obrokih s senom tudi ta proces učinkovitejši in to dodatno prispeva k primerjalni prednosti sena.

S senom najboljše kakovosti je ob zmernih količinah močne krme možno prirediti približno 6.800 kg, s slabšim senom pa le okrog 5.900 kg mleka v laktaciji.

Vsebnost presnovljivih beljakovin je v senu iz enake krme večja kot v silažah. Pri senu se več beljakovin izogne neželeni razgradnji v vampu, obsežnejša pa je tudi sinteza mikrobnih beljakovin v vampu (Vir: Verbič in sod., 1999).

spodbuja k prežvekanju in s tem prispeva k dobremu delovanju vampa. Tudi zauživanje je pri obrokih s senom nekoliko obsežnejše kot pri obrokih s silažo in to deloma nadomesti izpad zaužite energije zaradi primerjalnih poskusov potrdili tudi na avstrijskem inštitutu Raumberg-Gumpenstein. Primerjali so na tleh sušeno seno, prevetrovano seno, kondenzacijsko sušeno seno in silažo. Seno je vsebovalo v primerjavi s silažo znatno manj surovih beljakovin, na tleh sušeno seno pa tudi nekoliko manj neto energije za laktacijo (NEL). Mlečnosti so bile kljub temu pri vseh obravnavanjih s senom večje kot pri silaži. Ob tem je vsebovalo seneno mleko tudi več beljakovin. Boljši rezultati pri obrokih s senom so bili posledica večjega zauživanja krme.

Sklenemo lahko, da je mogoče s kakovostnim senom dosežati podobne ali večje mlečnosti kot s travnimi silažami. Rešitve za izboljšanje kakovosti sena iščemo tudi v sklopu projekta Seneno meso in mleko. Na petih partnerskih kmetijah preučujemo možnosti za izboljšanje travne ruše in zmanjšanje sprememb krme med sušenjem na travniku in na sušilnicah. Gre za projekt Evropsko partnerstvo za inovacije, ki ga financira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja.

Načrt objave javnih razpisov do konca leta 2020

Zaključuje se programsko obdobje PRP 2014–2020, zato se bo do konca letošnjega leta zvrstilo kar sedemnajst javnih razpisov.

Barbara Trunkelj, KGZS
barbara.trunkelj@kgzs.si

Namen razpisov je optimalno izkoristiti še razpoložljiva javna sredstva in podpreti strateški vidik pridelave hrane v Sloveniji tudi v kontekstu epidemije COVID-19.

Šifra in ime ukrepa/podukrepa	Namen javnega razpisa	Predvidena objava
M04.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Naložbe v ureditev pašnikov in obor na gorskih območjih (zaščita domačih pred velikimi zvermi)	Junij 2020
M04.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Prilagoditev na naravne nesreče (hmeljev viroid)	Junij 2020
M04.2 Podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov	Naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov – MSP in velika podjetja	Junij 2020

Mladi kmetje z ustrežno izobrazbo imajo prednost na nekaterih razpisih

Če ste mladi kmet, star od 18 do vključno 40 let in imate ustrežno izobrazbo, na razpisu podukrepa 4.1 Podpore na naložbe v kmetijska gospodarstva in razpisu podukrepa 4.2 Podpore za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov dodatno sofinanciranje naložb v višini 20 % in možnost investiranja v naložbe za uskladitev s standardi Evropske unije, prejmete v merilih za izbor dodatne točke za izobrazbo.

Vaša obveza pa je, da morate biti še pet koledarskih let po zadnjem izplačilu sredstev vpisan kot nosilec kmetijskega gospodarstva, na katerem je bila izvedena naložba, in če ste investirali v naložbo za prilagoditev standardom Evropske unije, naložbo končati v 24 mesecih od datuma prvega vpisa nosilca kmetijskega gospodarstva v RKG.

Kaj je to ustrezna izobrazba in kako do nje

Ustrezno poklicno znanje in ustrezna usposobljenost je najmanj:

- nižja poklicna izobrazba s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezanih dejavnosti in najmanj tri leta delovnih izkušenj na kmetijskem gospodarstvu ali
- nižja poklicna izobrazba nekmetijske smeri, pridobljen certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije najmanj IV. ravni zahtevnosti s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezane dejavnosti in najmanj tri leta delovnih izkušenj na kmetijskem gospodarstvu.

Vsi, ki bi želeli pridobiti certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK), se čim prej obrnite na vašega lokalnega kmetijskega svetovalca, ki vam bo dal vse potrebne informacije, da boste lahko glede na terminski načrt javnih razpisov še pravočasno prišli do ustrezne izobrazbe. V okviru KGZS lahko pridobite certifikat o NPK:

- Vinogradnik/vinogradnica
- Poljedelec/poljedelka
- Sadjar/sadjarka
- Živinorejec/živinorejka
- Zelenjadar/zelenjadarica
- Predelovalec/predelovalka mleka na tradicionalen način
- Predelovalec/predelovalka mesa na tradicionalen način
- Predelovalec/predelovalka sadja na tradicionalen način in
- Izdelovalec/izdelovalka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalen način

Informacije o usposabljanjih za pridobitev NPK najdete tudi na spletni strani KGZS pod zavihkom kmetijsko svetovanje/usposabljanja/nacionalna poklicna kvalifikacija.

Barbara Trunkelj in Jana Žiberna, KGZS

Šifra in ime ukrepa/podukrepa	Namen javnega razpisa	Predvidena objava
M06.4 Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti	Naložbe v razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	Junij 2020
M09.1 Podpora za ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev v kmetijskem in gozdarskem sektorju	Pokritje stroškov ustanovitve in delovanja skupin in organizacij proizvajalcev v kmetijskem in gozdarskem sektorju, ki so bila priznana na podlagi predpisov, ki urejajo priznanje skupin in organizacij proizvajalce	Junij 2020
M04.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Podnebne spremembe in okoljska mehanizacija	Julij 2020
M04.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Naložbe v izvajanje dobrobiti živali (plemenske svinje)	Julij 2020
M04.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture z namenom trajnostnega gospodarjenja z gozdovi	Julij 2020
M08.6 Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov	Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa*	Julij 2020
M08.6 Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov	Naložbe v predindustrijsko predelavo lesa*	Avgust 2020
M04.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Kolektivne naložbe v skladišča in distribucijske centre	September 2020
M04.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva	Ureditev hlevov in nakup mehanizacije za gnojenje	September 2020
M16.4 Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi	Podpora za sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni**	September 2020
M04.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom***	Oktober 2020
M06.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	Dodelitev pomoči za zagon dejavnosti za mlade kmete	November 2020
M03.1 Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	Dodelitev podpore za novo sodelovanje v shemah kakovosti	November 2020
M04.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih***	December 2020

* JR bo objavljen le pod pogojem, da bo priglašena sprememba sheme državnih pomoči.

** JR bo objavljen le pod pogojem, da bodo ostala neporabljena sredstva.

*** JR bo objavljen po potrditvi osme spremembe PRP 2014–2020.

Predvideni termini objav javnih razpisov so zgolj informativne narave in se lahko spreminjajo. Vabimo vas, da objave javnih razpisov in dodatne aktualne informacije o razpisih spremljate na spletni strani KGZS in spletnih straneh kmetijsko-gozdarskih zavodov ali se obrnete na spodaj navedene svetovalce.

Zavod	Kontaktna oseba	Telefon Elektronski naslov
KGZS - Zavod Ljubljana	Špela Drnovšek	01 513 07 16 spela.drnovsek@lj.kgzs.si
	Valentina Šajn	01 513 07 16 valentina.sajn@lj.kgzs.si
KGZS - Zavod Kranj	Blaška Božnar	04 280 46 33 blaska.boznar@kr.kgzs.si
KGZS - Zavod Ptuj	Felicita Domiter	02 749 36 39 felicita.domiter@kgz-ptuj.si
KGZS - Zavod Murska Sobota	Simon Seči	02 539 14 42 simon.seci@kgzs-ms.si
KGZS - Zavod Maribor	Simona Hauptman	02 228 49 53 / simona.hauptman@kmetijski-zavod.si
KGZS - Zavod Novo mesto	mag. Zdenka Kramar	07 373 05 74 zdenka.kramar@kgzs-zavodnm.si
KGZS - Zavod Celje	Mojca Krivec	03 490 75 86 mojca.krivec@ce.kgzs.si
	Darja Jeriček	02 824 69 23 darja.jericcek@ce.kgzs.si
KGZS - Zavod Nova Gorica	Michaela Vidič	05 335 12 12 michaela.vidic@go.kgzs.si
	Darja Zadnik	05 726 58 17 darja.zadnik@go.kgzs.si
KGZS – Zbornični urad	Barbara Trunkelj	01 513 66 44 barbara.trunkelj@kgzs.si

Popoln elektronski vnos za podukrepe 4.1, 4.2, 4.3 in 8.6

Od 1. julija dalje se spreminja način oddaje vlog in zahtevkov za izplačilo sredstev za omenjene podukrepe. Od tega datuma naprej je treba vloge na objavljene javne razpise in zahtevke za izplačilo sredstev vlagati samo v elektronski obliki preko aplikacije E-kmetija. Za več informacij se obrnite na info točke KGZS.

Nenadomestljive in vir zaslужka

V mednarodnem letu zdravja rastlin je čas tudi za razmislek o težavah pri zagotavljanju zdravja kmetijskih rastlin

dr. Dušica Majer, KGZS
dusica.majer@kgzs.si

Leto 2020 je mednarodno leto zdravja rastlin. Pomena zdravja rastlin se večkrat premalo zavedamo. Zdrave rastline so temelj življenja in delovanja ekosistemov, so pogoj za trajnostno in donosno pridelavo pridelkov ter posledično oskrbo s hrano tako ljudi kot živali. Rastline so za človeka nenadomestljive, proizvedejo 98 % kisika in predstavljajo kar 80 % hrane ter vir zaslужka polovici človeštva, zato je ogrožanje zdravja rastlin tudi ogrožanje zdravja in blaginje ljudi.

Rastlinske bolezni in škodljivci se ob množičnih potovanjih in obsežni trgovini z rastlinami in drugimi proizvodi hitro širijo, k širitvi pa pripomorejo tudi spremenjene podnebne razmere, v katerih se pojavljajo novi škodljivi organizmi ali pa se določeni škodljivi organizmi pojavijo na območjih, kjer jih prej sploh ni bilo. Za ohranjanje zdravja rastlin je ključnega pomena preprečevanje vnosa in širjenja škodljivih organizmov, del strategije ohranjanja zdravja rastlin pa je tudi obvladovanje škodljivih organizmov, ko so ti že prisotni in ogrožajo zdravje rastlin. V kmetijski pridelavi se redno srečujemo z obvladovanjem posledic napada škodljivih organizmov in uporaba sredstev za varstvo rastlin je nujnost učinkovite pridelave ter temelj zadostne oskrbe s hrano.

Sredstva za varstvo rastlin so nujno zlo

V splošni javnosti so ukrepi za varovanje zdravja rastlin v kmetijstvu, ki običajno vključujejo škropljenje s kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin, vse bolj v nemilosti, javnost zahteva ukinitve ali močno omejitve uporabe le-teh, stroka pa pri tem prevečkrat molči. Premalokrat se javnosti pojasni stroga pravila registracije sredstev ter stroge zakonske zahteve v zvezi z uporabo in aplikacijo sredstev za varstvo rastlin, ki jih imamo v Sloveniji, vključno z zahtevami za redno usposabljanje uporabnikov sredstev za varstvo rastlin in redno testiranje škroplilnih naprav.

Izobilje hrane se nam pre-

večkrat zdi samoumevno, vendar se lahko ob trendih preprečevanja ali omejevanja ukrepov za varstvo rastlin kot tudi ob vse večjem ukinjanju sredstev za varstvo rastlin hitro obrne v pomanjkanje in za mnoge v nedosegljivo dobrino. Za zatiranje nekaterih škodljivih organizmov zaradi ukinjanja sredstev kmetje že nimajo več na voljo nobenega učinkovitega sredstva niti drugih metod za obvladovanje teh organizmov. Po podatkih znanstvenih raziskav se zaradi škodljivih organizmov, ki prizadenejo zdravje kmetijskih rastlin, vsako leto izgubi do 40 % prehranskih pridelkov, ta odstotek pa se bo ob trendih ukinjanja sredstev in omejevanja ukrepov varstva rastlin nedvomno še povečal.

Kmetje se ob izvajanju ukrepov varstva rastlin in škropljenju s sredstvi za varstvo rastlin velikokrat soočajo z neodobranjem okoliških prebivalcev in z zahtevami, da se jih prepove ali močno omeji. Takšno ravnanje za prihodnost nikakor ni ustrezna rešitev. Prizadevanja morajo biti v bodoče usmerjena v pripravo ustreznih rešitev s strani stroke (razvoj novih sredstev za varstvo rastlin, tehnologij, sort ipd.) ter v strpen dialog, informiranje in osveščanje tako javnosti na eni strani kot odločevalcev o zakonodaji in kmetov oziroma izvajalcev ukrepov za zdravje rastlin na drugi strani.

V nadaljevanju podajamo nekaj usmeritev, kaj lahko kot odgovorni kmetje storimo za boljše razumevanje z lokalnimi skupnostmi in večjo zaščito prebivalcev ter okolja kadar škropimo s sredstvi za varstvo rastlin v bližini naselij.

Poznavanje sosedov in komuniciranje z njimi

Prvi korak je, da se seznanite s sosedi, lokalnim prebivalstvom in potencialno občutljivimi skupinami v bližini, kot so npr. šole, vrtci, bolnišnice ipd. Upoštevajte naslednja priporočila:

- Vzpostavite z njimi dober sosedski odnos – komunikacija, preglednost in odprtost so ključ do dobrih odnosov.

Za ohranjanje zdravja rastlin je ključnega pomena preprečevanje vnosa in širjenja škodljivih organizmov, del strategije ohranjanja zdravja rastlin pa je tudi obvladovanje škodljivih organizmov, ko so ti že prisotni in ogrožajo zdravje rastlin.

- Pojasnite jim, zakaj škropite in kdaj v letu boste predvidoma škropili. Če želijo informacijo o tem, katera sredstva za varstvo rastlin uporabljate in koliko, ne imejte zadržkov in jim dajte tudi te informacije.
- Prisluhnite njihovim pomislekom in se poskušajte dogovoriti o praktičnih ukrepih, ki jih lahko izvedete in s tem zmanjšate njihove pomisleke.
- Razmislite o dnevu odprtih vrat in jih povabite na ogled kmetije.

O čem morate najprej razmisliti pred škropljenjem

- Ugotovite možne negativne vplive sredstev za varstvo rastlin, ki jih uporabljate.
- Razmislite, ali bi lahko s škropljenjem povzročili kakršnekoli težave okoliškimi prebivalci in pri tem upoštevajte:
  - njive, ki mejijo na površine lokalnih prebivalcev,
  - katere rastline rastejo na njivi in katera sredstva boste morali uporabiti,
  - prepreke, ki so med vašimi njivami in površinami, ki mejijo na njive (npr. ceste, žive meje, drevesa idr.),
  - bližino stavb, kot so šole, vrtci, bolnišnice, domovi starejših, javne rekreacijske površine idr..

Upoštevajte glavne zahteve dobre prakse škropljenja

- Preverite etiketo, varnostni list in vso priloženo dokumentacijo o sredstvu,
- Izvajajte postopek priprave in škropljenja v skladu s priporočili za uporabo sredstev za varstvo rastlin.

- Uporabljajte samo redno testirane škroplilne naprave.
- Opravite tečaj za varno delo s sredstvi za varstvo rastlin in se izobražujte v največji možni meri, da boste lahko zagotavljali izvedbo dobre prakse škropljenja.
- Upoštevajte vse možne dejavnike, ki lahko vplivajo na okolje in ljudi (npr. izhlapevanje, zanašanje idr.).
- Vodite evidence o uporabi sredstev za varstvo rastlin, kamor vpišete poleg vrste in količine sredstva tudi datum, čas uporabe, vremenske pogoje.
- Kadar škropljenje izvajajo za vas drugi izvajalci, se prepričajte, da so usposobljeni in jih natančno informirajte o okoliških občutljivih območjih, kjer morajo s škropljenjem posebej paziti.

Kaj lahko naredite, če imajo okoliški prebivalci pomisleke glede škropljenja

Poskusite se pogoditi z njimi na osnovi naslednjih izhodišč:

- Imejte na razpolago navodila o škroplilni napravi, da boste lahko s podrobnostmi seznanili okoliške prebivalce ali naključne sprehajalce.
- Pripravite kartico (zloženko) kmetije, kjer poudarite ključne rešitve in vaše posebne ukrepe (varovalne cone), ki jih boste upoštevali pri škropljenju v okolici hiš.
- Opozorite okoliške prebivalce pred vsakim škropljenjem. Obvestite jih lahko z osebnim obiskom, po telefonu, preko maila, z obvestilom po pošti ipd. Dogovorite se z njimi, kakšen način jim najbolj ustreza.
- Škropite takrat, ko se prebivalci zadržujejo noter; če imate njive v okolici šole ali vrtca, škropite takrat, ko sta

Deset nasvetov za zmanjšanje zanašanja škropiva:

1. Vedno upoštevajte zakonske predpise in navodila na etiketi sredstva za varstvo rastlin. Upoštevajte, da se zakonodaja lahko spreminja, zato jo večkrat preverite.
2. Redno testirajte in servisirajte škroplilne naprave – hitrost pretoka šobe ne sme odstopati za več kot 10 %.
3. Preverite navodila in dosledno upoštevajte priporočila za uporabo škroplilne naprave.
4. Uporabljajte šobe boljše kakovosti, ki zmanjšujejo zanašanje (antidrift šobe).
5. Pred škropljenjem preverite lokalno vremensko napoved. Ne škropite, če piha veter ali pa je smer vetra takšna, da bo škropivo zanašalo v naselja in občutljiva območja.
6. Hitrost vetra je lahko največ 6,5 km/h (sapica ali lahki vetrovi), ki ga čutimo na obrazu in rahlo premika listje na drevesu), pihati mora v smeri stran od občutljivih območij.
7. Na njivi pred škropljenjem preverite hitrost in smer vetra in če nista ustrezna, ne škropite.
8. Med škropljenjem bodite pozorni na hitrost in smer vetra – če se spremenita, raje prenehajte s škropljenjem ali pa pojdite na drugo njivo.
9. Škropite čim nižje, vendar tako, da je še omogočena enakomernost nanosa škropiva.
10. Vzdržujte stalno hitrost in pritisk, majhno povečanje hitrosti pomeni veliko povečanje pritiska.

šola ali vrtec zaprta. Kljub temu se vedno držite dogovora in jih pred začetkom škropljenja obvestite o tem.

- Uvedite varovalne pasove v okolici naselij, kjer ne boste uporabljali kemičnih sredstev za varstvo rastlin. Na teh pasovih lahko imate zadržane površine ali pa pridelujete rastline brez uporabe kemičnih sredstev za varstvo rastlin.
- Na pasovih ob hišah, šolah, bolnišnicah ... razmislite o uvedbi prahe.
- Če imate živino, razmislite o uvedbi paše na pasovih ob hišah, šolah, bolnišnicah ipd.
- Razmislite o prehodu na ekološko pridelavo.
- Uporabnike javnih pešpoti ali poti čez polja lahko obvestite z znaki na kraju samem, ki jih obveščajo, kdaj

boste škropili in na koga se lahko obrnejo za dodatne informacije, vključno s kontaktno telefonsko številko.

- Izvajajte vse dodatne ukrepe, za katere ste ugotovili, da so potrebni, in vedno sledite dogovorom z lokalnimi prebivalci.
- Spremljajte in ugotovljajte učinkovitost ukrepov, za katere ste se dogovorili z okoliškimi prebivalci.
- V komunikaciji s sosedi, lokalnim prebivalstvom, sprehajalci idr. bodite vedno mirni, strpni, vljudni in profesionalni. Vodite pisno evidenco o tem, kaj jih skrbi (njihove pripombe, vprašanja in pomisleki), in o tem, kako ste ukrepali ali odgovorili.

Pridružite se nam in predstavite svojo ponudbo na spletni strani

<http://www.kupujmodomace.si>

Objave vaših ponudb so brezplačne!

KUPUJMO
DOMAČE!
KGZS

www.kupujmodomace.si

Sezonsko delo v kmetijstvu

V času epidemije je bil medijsko precej izpostavljen problem sezonske delovne sile v kmetijstvu. Situacijo predstavlja Urška Ahlin Ganziti s pravnega sektorja na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

»Potreba po sezonski delovni sili v kmetijstvu ni povezana z izbruhom epidemije. Gre za naravo dela, ki je vezana na letni čas, razvojno fazo rastlin ter tehnologijo pridelave. Pri delu na poljih in nasadih se namreč težko izognemo delovnim konicam, ko je potrebno delovno silo okrepiti. Tovrstna opravila je namreč potrebno opraviti hitro in v omejenem časovnem obdobju,« razlaga Urška Ahlin Ganziti. Trenutno se s potrebami po sezonskih delavcih srečujeta predvsem panogi hmeljarstva in sadjarstva, ki enako kot vsako leto potrebujejo sezonsko delovno silo. Še vedno je največje povpraševanje po tujih sezonskih delavcih. Navadno gre za osebe, ki se vsako leto vračajo k istim kmetom. Te osebe so tovrstnega dela večje, poznajo njegove specifičnosti ter imajo vsa potrebna znanja zato, da je delo opravljeno strokovno in v primernem časovnem okviru. Narava sezonskega dela je namreč izredno specifična, saj je vezana na vegetacijo in vremenske razmere.

Poudarja, da je epidemija kmetom povzročila precej težav. Tuji sezonski delavci sprva niso mogli vstopiti v Slovenijo, četudi je bil zanje že sprožen postopek pridobitve delovnih dovoljenj in tudi plačana taksa. Ko jim je bil vstop v državo omogočen, pa je potekal pod posebnimi pogoji. »Trebalo je bilo organizirati posebne avtobusne prevoze, pridobiti soglasja za prehode državnih meja in tranzit prek sosednjih držav. Pozneje so bile težave tudi pri vračanju sezonskih delavcev v matične države,« se spominja Ganzitijeva in dodaja, da je vse navedeno kmetom povzročilo tudi dodatne finančne stroške. Nezanemarljivo ostaja breme plačila karantene, ki je bila odrejena tem delavcem, in testiranja na covid-19, za plačilo katerega sedaj terjajo kmete.

V juniju se ponovno pričakuje prihod tujih sezonskih delavcev. Razmere so seveda bistveno manj zaostrene, a se dnevno spreminjajo, saj tako naša država, kot tudi vse sosednje, prek katerih tuji prehajajo (npr. romunski delavci prek Madžarske, bosanski prek Hrvaške...), še niso odpravile ukrepov, s katerimi skušajo zavezati okužbe ter predvsem preprečiti novo širitev. Tako trenutno v Sloveniji še vedno velja 14 dnevna karantena za sezonske delavce. Ti praviloma prihajajo iz Romunije, Bosne in Hercegovine ter Srbije. Slovenija karantene ne pogojuje zgolj za državljane Hrvaške in Madžarske.

»Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je sicer pristojne pozvala, da se sezonske delavce opredeli kot izjeme, in sicer v smislu, da je njihovo delo pomembno z družbenega in gospodarskega vidika, kot je to določeno z Odlomkom o odrejanju in izvajanju ukrepov za preprečitev širjenja nalezljive bolezni COVID-19 na mejnih prehodih na zunanji meji in na kontrolnih točkah na notranjih mejah Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 76/20). Ne gre namreč pozabiti, da ti ljudje opravljajo nujno potrebna dela v kmetijstvu, katerega primarni namen je zagotavljanje hrane za prebivalstvo. Žal pristojni za naš predlog niso imeli poslušne,« razlaga Ganzitijeva.

Opozarja še, da se zaradi nenehnih sprememb epidemiološke slike novega koronavirusa tako v Sloveniji kot tudi izven njenih meja, pravila glede prihoda sezonskih delavcev hitro spreminjajo. Svetuje spremljanje informacij glede pravil prehajanja meja na spletnih straneh policije ter informacij na spletnih straneh NIJZ, kjer so objavljene aktualne informacije glede zaščite prebivalcev Slovenije ter seznam držav, katerih državljani ob prehodu slovenske meje niso napoteni v karanteno.

Tatjana Vrbošek, KGZS

Rejci drobnice na letnem srečanju

Občni zbor smo morali zaradi koronavirusnih ukrepov prestaviti rudi rejci drobnice, združeni v Zvezi društev rejcev drobnice Slovenije. Sredi junija pa smo le uspeli pregledati delo v preteklem letu in se pogovoriti o letošnjih načrtih. Poleg predsednika Romana Savška so o bogati dejavnosti poročali predsedniki štirih odborov, ki delujejo v okviru zveze: odbor za promocijo proizvodov iz drobnice, odbor za zdravstveno varstvo in ekološko rejo, odbor za mednarodno sodelovanje in odbor za zveri.

Zveza si je s predsednikom na čelu v preteklem letu močno prizadevala za boljše možnosti gospodarjenja pri reji drobnice. Poleg promocijskih dejavnosti za večjo prepoznavnost reje drobnice in njenih proizvodov smo sodelovali pri pripravi prihodnjega PRP, pri čemer smo predlagali izboljšave pri OMD, plačilih GEN_PAS, ekološkem travinju, S35-S50, še posebej pa smo zadovoljni, da smo uspeli pri predlogu za uvedbo proizvodno vezanih plačil.

Žal pa kljub nenehnim prizadevanjem za izboljšanje stanja težave zaradi zveri postajajo vedno večje, zato zveza ponovno poziva rejce, naj prispevajo donacije v višini vrednosti enega jagnjeta za potrebe pravne pomoči za rešitev težav z zvermi, za kar lahko podatke dobijo na spletni strani www.drobnica.si. Lani smo s soorganizatorji pripravili že peti strokovni posvet za rejce drobnice, ki je spet pritegnil veliko udeležencev, kar kaže, da zanimanje za rejo drobnice obstaja. Veliko pomoč pa zveza nudi rejcem tudi pri prodaji jagnjet in kozličev, za kar je posebej zaslužen predsednik, ki posreduje med rejci in odkupovalci.

S pomočjo Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije smo za rejce drobnice uspeli zagotoviti finančno nadomestilo zaradi izpada dohodka v času epidemije koronavirusa. Pri tem prizadevanju je poleg predsednika zveze veliko pomoč nudila mag. Alberta Zorko s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki tudi sicer s svojim strokovnim delom podpira rejo drobnice, za kar smo se ji zahvalili s priznanjem Zveze društev rejcev drobnice Slovenije.

Zbrane na občnem zboru je pozdravil tudi predsednik Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije Cvetko Zupančič, ki je pohvalil rejce za njihovo vztrajnost pri ohranjanju kmetij in predstavil delo zbornice kot stanovske organizacije, ki kmetom nudi vsestransko pomoč. Prav in za kmete potrebno je, da jo prepoznavajo kot svojo, zato naj tudi dejavno sodelujejo na prihodnjih volitvah v organe zbornice. Na koncu se je predsednik zveze Roman Savšek zahvalil za pomoč in podporo vsem, ki so kakorkoli pripomogli k delovanju zveze in uresničitvi naših načrtov.

Predsednik KGZS Cvetko Zupančič je rejcem drobnice namenil nekaj spodbudnih besed.

Marjana Cvirn

Cenejše sodelovanje na 53. sejmu MOS v Celju

Letos vam Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v sodelovanju z organizatorjem sejma Celjskim sejmom ponuja možnost cenejšega nastopa na sejmu MOS v Celju, ki bo letos **od 16. do 20. septembra 2020** na celjskem sejmišču.

Največji sejem regije bo letos okrepil področje prehrane oziroma živilske dejavnosti. Zato so pripravili posebno ponudbo za člane KGZS.

Ponudba vključuje:

- prijavnino,
- vpis v katalog
- 6 kvadratnih metrov neopremljenega razstavnega prostora,
- leseno stojnico.

Cena najema razstavnega prostora za vseh šest dni sejma je samo 390 evrov (brez DDV).

Cena ne vključuje električnega priključka, kar pomeni, da je treba električni priključek dodatno naročiti. Za zmanjšanje stroškov bo organizator razdelil stroške enega priključka na tri ali štiri razstavljalce, ki bodo imeli stojnice postavljene skupaj. Cene dodatnih naročil lahko dobite na sejmu ali pa pri nas.

Stojnice bodo v prenovljeni sejmski dvorani C, kjer se predstavlja program prehrane, gostinske opreme in turizma.

Število prostih mest je omejeno, zato pohitite s prijavi! Rok za prijavo je 15. julij.

Dodatne informacije in prijavnico lahko dobite na spletni strani <https://www.kgzs.si/gospodarjenje/trzenje-promocija/sejmi-in-prireditve/sejem-mos> ali pa vam jo pošljemo po elektronski pošti. Poleg ustrezne prijave sta pogoja za sodelovanje na sejmu tudi članstvo v Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije s poravnanimi vsemi obveznostmi in urejena ustreznost dokumentacije za prodajo. **Prijavnico pošljite organizatorju (Celjski sejem), s katerim boste uredili vse ostale podrobnosti.**

Vabimo vas torej, da se pod okriljem Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije predstavite obiskovalcem sejma MOS v Celju!

Več o sejmu lahko preberete na spletni strani organizatorja www.ce-sejem.si, dodatne informacije glede sodelovanja lahko dobite na naši spletni strani www.kgzs.si.

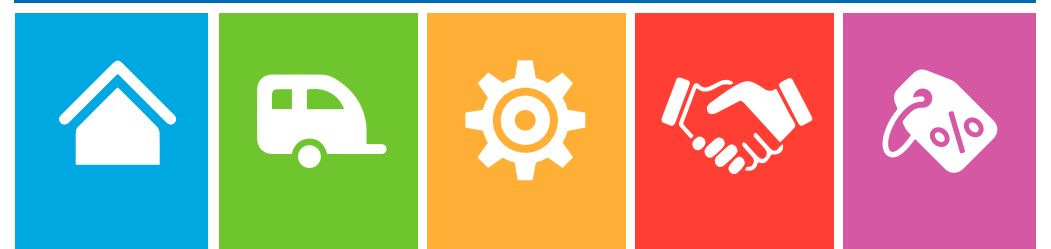
53. MOS

CELJSKI SEJEM,
16.-20. SEPTEMBER 2020

Poskrbite za pravočasno prijavo in si zagotovite nižje cene razstavnih prostorov!

Celjski sejem

VABLJENI NA SLOVENSKE KMETIJE.
KUPUJTE SLOVENSKO.
www.dobroteslovenskihkmetij.si

DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ

5.-6. september 2020

Ptujska tržnica

Ponudba dobrot slovenskih kmetij, pester program ter podelitev priznanj.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

DAN TEHNIKE 2020 – OKOLJU PRIJAZNA PRIDELAVA GROZDJA

Prireditve bo potekala v soboto, 11. julija,
na kmetiji Žaren v Nemški vasi pri Krškem.

občina krško

Razstavljeni bo najsodobnejša kmetijska tehnika za nego in varstvo vinogradov. Predstavili se bodo ponudniki fitofarmaceutskih sredstev, gnojil in trsnih cepljenk.

Med prireditvijo bodo potekali vodeni prikazi delovanja vinogradniške tehnike pri obdelavi in negi tal v vrstnem in medvrstnem prostoru, gnojenju, ter izvajanju zelenih del pri vinski trti. Glavni poudarek letošnje prireditve bo namenjen dobri kmetijski praksi varstva rastlin in varovanju voda pri uporabi fitofarmaceutskih sredstev.

Vljudno vabljeni!

Program prireditve:

- 9:00-9:30

Otvoritev prireditve s kulturnim programom

- nagovor gostitelja in gostov prireditve

- 9:30-10:00

Predstavitev ponudbe vseh sodelujočih razstavljalcev na prireditvi

- 10:00-13:00

Vodeni prikazi delovanja vinogradniške tehnike v vinogradu s spremnimi komentarji strokovnjakov

- Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor in
- Kmetijsko gozdarskega zavoda Novo mesto

- 10:00-15:00

Predstavitev proizvodno-prodajnega programa razstavljalcev v vinogradu ter na stojnicah

- 15:00

Zaključek prireditve

Na prireditvi Dan tehnike, izvaja strokovni program Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto v sodelovanju s Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede iz Maribora.

Na območju poligona se bodo upoštevali in izvajali preventivni ukrepi pri preprečevanju okužbe s koronavirusom.

Prireditve bo potekala v vsakem vremenu!

Vljudno vabljeni – vstopnine ni!

Podrobnejše informacije lahko prejmete, če pokličete na tel. št.: 07/373 05 87 ali 031 200 618 – Martin Mavsar, ter na spletni strani: www.kmetijskizavod-nm.si

Bom šel na planine, si mleka nalil

Dogodek »Dobrote slovenskih kmetij«, ki je maja zaradi epidemije koronavirusa odpadel, bo potekal 5. in 6. septembra na tržnici na Ptuj.

Letos so se v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije že 31. zvrstila ocenjevanja izdelkov in pridelkov s slovenskih kmetij. Ocenili so že večino od petnajstih skupin izdelkov. Skupaj jih je bilo in bo ocenjeno okrog 950.

Glede na letošnje okoliščine so katalog izdelkov pripravili drugače. Vse izdelke so fotografirali. Naredili bodo digitalno razstavo ter digitalni katalog izdelkov kmetij, ki svoje izdelke tržijo, in digitalni katalog splošnih informacij ter vseh sodelujočih.

Med dejavnostmi, ki potekajo v največji meri v organizaciji KGZS - Zavoda Ptuj, je treba izpostaviti še obveščanje javnosti o lokalno pridelani in predelani hrani (objava člankov, objava rezultatov na spletni strani, promocija preko radija in drugih medijev), vzpodbujanje in izobraževanje šolskih in predšolskih otrok o lokalno pridelani hrani z izvedbo likovnega natečaja na temo: »Bom šel na planine, si mleka nalil.«

Organizatorji načrtujejo pripravo strokovnega posveta na temo lokalno pridelane hrane, kratkih verig, povezovanja in ozaveščanja javnosti. Z novo celostno podobo in novim znakom želijo okrepiti trženjsko vrednost Dobrot slovenskih kmetij in razvoj gastronomske ponudbe slovenskega podeželja.

Predvidena je tudi izvedba kviza v organizaciji Zveze podeželske mladine Slovenije in Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije ter srečanje članov združenja AGRASLOMAK in predstavitev filma.

Sicer pa so ob letošnji razstavi in projektu navedeni naslednji cilji:

- dvig kakovosti pridelkov in izdelkov s kmetij,
- povečanje dohodka kmetij, še zlasti na območjih s težimi pogoji za pridelavo,
- ohranjanje podeželja in dvig števila zaposlenih na podeželju,
- ozaveščanje potrošnika o pomenu doma pridelane hrane,
- mreženje ponudnikov pridelkov in izdelkov iz kmetij,
- vključevanje izdelkov DSK v gastronomske ponudbe.

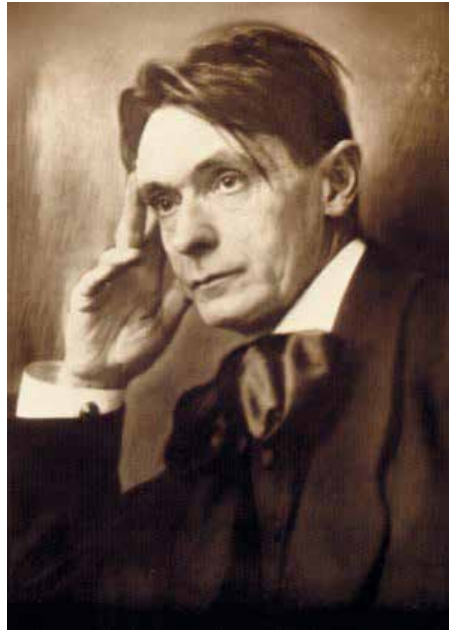
NASVETI ZA POLJE, VRT IN ČEBELE

Skrivnosti narave in kmetovanja

Rudolf Steiner je bil genij bodočnosti

Naš rojak, sodobnik naših starih staršev, se je rodil leta 1861 za časa Avstroogrške na sotočju Drave in Mure v kraju Donji Kraljevec, danes na Hrvaškem. Umrli je v svojem 65. letu starosti v kraju Dornach v Švici.

Kot beremo v njegovi biografiji in kot njegovo življenje opisujejo njegovi učenci, je bil res zelo poseben človek. V zadnjih dvajsetih letih svojega življenja je z zelo posebnimi sposobnostmi, ki jih je razvil z delom na sebi, postavil temelje antropozofije, modrosti o človeku, duhovne znanosti. Znanost pomeni ljudem dosegljiv pristop do novih spoznanj. Duhovna pomeni znanost o tistem nevidnem, kar življenje sploh omogoča, kar v vsej živi naravi vedno je, česar običajna znanost še ne zna meriti. Na primer tisto, kar vodi in omogoča razvoj rastline, živali ali človeka v zrelo, duševno in duhovno osebnost. Spoznanja duhovne znanosti je Steiner vtikal v novo pedagogiko, ki človeka oblikuje celostno kot razmišljajoče, čuteče in dejavno bitje, v novo medicino, ki bolezni v resnici preprečuje ali preoblikuje v novo zdravje in novo kmetijstvo. Biološko-dinamično kmetovanje omogoča trajno plodnost zemlje, zdravje rastlin, živali in človeka ter proizvaja živila kakovosti Demeter, najodličnejše hrane na svetu.

Zapuščina filozofa, prirodoslovca in raziskovalca, doktorja znanosti z vizijo in duhovno posvetitvijo živi danes na vseh celinah. Njegov način razmišljanja spodbuja človeka k dobremu in odgovornemu poseganju v svet. Kako nujno ga prav v tem času potrebujemo! Kar je Steiner zasnoval, je danes temelj človeške kulture, ki bodočnost človeka sploh omogoča, je impulz in inspiracija. Antropozofija, duhovno-znanstvena veda, je individualna krščansko-spiritualna pot razvoja človeka in vse narave, ki ga nosi. Išočemu človeku odkriva tudi duhovno sliko sveta in človeka, ki je – nasprotno kot vzhodnjaške tradicije – ukoreninjena v evropskem duhovnem življenju in postavlja v njegovo sredino Kristusovo dejanje. Nove, celostne napotke za uspešno trajnostno kmetovanje je podal Steiner v okviru predavanj junija leta 1924 na posestvu grofa Keyserlingka v Koberwitzu. Vsebine imamo v knjigi z naslovom Temelji uspešnega kmetovanja v očeh duhovne znanosti, Kmetijski tečaj, tudi v slovenščini.

Razen biodinamike, ki jo neguje šestnajst biodinamičnih društev, Združenje Demeter Slovenija z nekaj deset kmetovalci, ki so pridobili blagovno znamko Demeter, imamo v Sloveniji tudi Steinerjeve, t. i. waldorfske vrtce in šole ter gimnazijo.

Po zapisih v setvenih priročnikih Marije Thun, koledarjih za poljedelce, vrtičkarje in čebelarje ter iz knjige Temelji uspešnega kmetovanja v očeh duhovne znanosti: kmetijski tečaj /Rudolf Steiner, 1.izd. – Vrzdenc : Ajda 2011.

Maja Klemen Cokan, KGZS – Zavod Celje, maja.klemencokan@ce.kgzs.si

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 8. julija na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Evropski bizon					
Trajnica iz družine trav z olesnelimi stebli					
Viharni pojav v Zemljinem ozračju					
Črna ali rdeča vrtnina					
Adresa					
Po prebivalcih druga najštevilčnejša država na svetu					
Tesno zviti listi tobaka					
Kmetijski strokovnjak					
Najbolj razširjeno iglasto drevo pri nas					
Reka v Republiki Severni Makedoniji					
Modrocvetočna alpska roža (Clusijev svišč)					
Ime svetovnega prvaka v motokrosu Gajserja					
Razjeda na želodcu ali dvanajstniku					
Vprežna priprava, ki se da živali na vrat, navadno za par živali					
Starozavezni prerok, pomen njegovega imena je »Moj Bog je Gospodar«					

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je **TEŽKI ČASI**.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Ivana Markežič, Gračišče; Janez Sadar, Šentvid pri Stični; Majda Grivec, Ljubljana; Irena Gostiša, Logatec; Kaja Čotar, Renče. Čestitamo!

KMETIJSTVO V ŠTEVILKAH

»Mlečni« priimki in ulice

V začetku leta 2019 je bilo v Sloveniji 57 oseb s priimkom Mlečnik, 60 oseb s priimkom Maslo, 52 oseb s priimkom Masle, 145 oseb s priimkom Skutnik in 30 oseb s priimkom Sirar.

Poleg »mlečnih« priimkov imamo v Sloveniji tudi dve ulici, katerih imeni sta povezani z mlekom. To sta Mlekarniška ulica je v Mariboru in Mlekarska ulica v Kranju. Prva ima 7, druga 25 hišnih števil.

NAGRADNA KRIŽANKA

Geslo križanke pošljite do 18. julija na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki.

Med pravih odgovorih bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila **PRIŠLA JE POMLAD**) bodo nagrado prejeli: Marija Gorenjak, Štore; Marija Ouček, Puconci; Branko Peternel, Poljane; Emilija Rozman, Ljubljana; in Polonca Rupnik, Črni vrh. Čestitamo!

LAHKA VNETHVA ZMES IZ BENCINA IN ALUMINIJEVH SOLI, KI GORI Z MOČNIM PLAMENOM	MALOMEŠČ. NARODNJA STRANKA V RUSIJI	KDOR KAJ STRAŽI	ŽGANJE Z OKUSOM PO ZDRAVILNIH ZELISČIH	FINO SVETLEČE SE USNJE
DOMAČA OBLIKA MOŠKEGA IMENA ERNEST				
OKRASNA CVETLICA				
ZVEZNA DRŽAVA V MALEZIJJI				
JUŽNOAM. ŽELVA HAZARDNA IGRA S KARTAMI				MLAKA
				JAVOR PO LATINSKO
AVTOR: GREGA RIHTAR	PROSTOR ZA PLESANJE	LADJA VLAČILKA ZA MANJŠE TOVORNE LADJE	REŽISER PECKINPAH MEDMET PRI PADCU, UDARCU	DOLGOREPA PAPIGA
PREBIVALEC PREKIJJE				BOŽIDAR DEBENJAK
VELIKA ŽVER, KI ŽIVI V AFRIKI IN AZIJI				PREBIVALEC GOR. BRD LATVIJSKI PESNIK (JANIS)
POKRIT HODNIK V CERKVI				CELJE
SLAVKO OSTERC		AM. PEVEC (FRANKIE) STRANŠKI DEL MEDENICE		SL. PSIHOLOGINJA (SARA)
PREBIVALEC IRSKE			ŠVICARSKI SAHOVSKI VELEMOJSTER (IVAN)	HIMALAJSKA KOZA IT. NOGOM. (ALES-SANDRO)
PREBIVALEC ŠKOTSKE			REKA, KI TEČE SKOZI GRENOBLE	KIRURG IN AKTIVIST BRECELJ
KDOR NESPAJMETNO GOVORI, ČELJUSTAČ			UROŠ ROJKO	PLAST. LUPINICA PRI ALGAH
HRVAŠKA PEVKA (KSENJA)			OTOK V ALEUTHI	

Kjer gostoljubje ni zgolj fraza

Vsaj dva dobra razloga sta, da se odpravite v Zakojco pri Cerknem. Tam je rojstna hiša pisatelja Franceta Bevka in tam je turistična kmetija Flander.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Širše znan razlog je, kakopak, rojstni kraj Franceta Bevka. Pastirci, Grivarjevi otroci, Pestrna, še posebej pa Ljudje pod Osojnikom so popisi trdega, pa tudi lepega življenja v idrijsko-cerkljanskih hribovih, kot avtor Kaplana Martina Čedermaca pa je v slovensko literaturo prispeval izreden domoljubni roman.

Prav spomin na Franceta Bevka, še zlasti z obnovo njegove rojstne hiše, je dal zagon drugi zgodbi, zaradi katere se velja s ceste Idrija-Tolmin v Dolenji Trebuši v vasi Reka povzpeti na dobrih sedemsto metrov visoko ležečo turistično kmetijo, ki jo vodi družina Tušar. Obnova Bevkove domačije je stekla leta in leta 1990 je bilo odprtje muzeja. To je bil tudi povod za zagon turistične dejavnosti na kmetiji, saj je prihajalo na ogled Bevkove domačije vse več obiskovalcev, ki so potrebovali okrepčilo.

Tirni grabež je osrednji del obnovljenega hleva, okrog katerega so uredili hleve in senik.

Že pred obnovo hiše se je Bevk rad vračal v Zakojco in, kot se spomni Marija Tušar, je prebiral vaškim otrokom svoje črtice. In zaključil obisk pri Flandru, kot se po domače reče pri Tušarjevih. »Pri nas je pojedel vedno isto kosilo: mineštro s klobaso in za posladek orehove štruklje,« pove Marija.

Domačija leži v osrednjem delu Zakojce, v delu, ki mu rečejo Srednja vas, kar pove, da gre za središče sicer v oddaljenosti nekaj kilometrov razmetanih zaselkov in posameznih domačij. To dokazuje tudi mogočna

osrednja stavba, kjer je bila v enem delu do konca šestdesetih let podružnična osnovna šola, kakih deset let dlje pa tudi mlekar, kamor so tudi Flandrovi nekoč oddajali mleko.

»Tokrat se je z mlekom dalo zaslužiti. Ker sva z možem ugotavljala, da nama po službi hodi zelo na tesno s časom, da sva obdelovala kmetijo, je padla odločitev, da ostanem doma. Pustila sem službo v Cerknem in letni izračun je pokazal, da sem s prodajo mleka od osmih krav takrat zaslužila dve plači, ki bi jih sicer dobila v tovarni elektrotermičnih aparatov ETA,« pove mama mladega prevzemnika Marija.

Sredstva za mladega prevzemnika dala dober pospešek

Marko je kot mladi prevzemnik kandidiral na razpis leta 2016, leta 2017 so se pričela dela in s

sredstvi so obnovili hlev. Vidno zadovoljstvo nudi posodobitev hleva (iz vezane na prosto rejo, nakup tirnega grabeža, nadgradnja sušilne naprave in nov hlev za konje). Še posebej izstopajo pri pridobitvi je tirni grabež, ki je močno olajšal spravo suhe krme in krmljenje, ki je doslej terjalo veliko napornega ročnega dela. »Lahko rečem, da je bila naša kmetija že prej napredna, imamo ogrevanje na sekanke, s katerim ogrevamo tudi rastlinjak, pa klavnico in objekt za predelavo mesa, ko so kmetijo prevzeli 'ta mladi', pa se je

Na kmetiji živijo in delajo (od leve) Venčeslav, Marija, Katarina in Marko, na pomoč pa priskočita še Markov brat Peter in sestra Martina z družinama, za red pri hiši pa skrbi psička Bella.

zgodila revolucija. V pozitivnem smislu seveda,« pove oče Venčeslav, ki je širše poznan tudi kot nekdanji predsednik Združenja turističnih kmetij Slovenije.

»Tudi pri nas je bilo podobno kot na številnih drugih kmetijah, ki so šle v ukrep mladi prevzemnik,« je na vprašanje o pomoči kmetijske svetovalne službe povedal Marko in nadaljeval: »V veliko pomoč pri razpisu nam je bila pomoč Maje Pižmoht in Adama Rasporja, že prej pa smo veliko sodelovali z Anko Poženel. Izvajali smo poskuse, katera sveža krma prašičem najbolj tekne. Izkazala se je kombinacija radiča in črne detelje. Poskus je potekal s pašo prašičev in ob tem se je zgodilo kar nekaj prigod. Je bilo kar zanimivo. Sedaj krmo pokosimo in prašiče krmimo v hlevu.«

Posodobitev hleva deluje res učinkovito in tudi občudovanja vredno. Tu je Marko s pridom uporabil znanje iz načrtovanja in projektiranja, ki ga sicer potrebuje ob delni zaposlitvi v podjetju Precision Resource. Zasnovi objekta je opravil sam, dokončno dokumentacijo je izdelal projektantski studio, iz sredstev za mladega prevzemnika (18.600 evrov, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, sklop B) pa so nakupili opremo.

Veriga od vil do vilic v pravem pomenu besede

Okrog 25 glav govedu v obnovljenem hlevu udobno preživi zimo, na pomlad pa jo poženejo na pašo z razgledom. Planino Otavnik popase čez poleti okrog 120 glav živine, ki jo gor pripelje 13 kmetov pašne skupnosti Otavnik). Na kmetiji Flander so tradicija tudi konji. Arabci. Z njimi prevažajo prevažajo obiskovalce s kočijo ali pa se podajo na ježo. Pred leti so imeli konje tudi v tekmovalne namene. Marko je tekmoval v športni disciplini endurance, to je ježa na dolge proge (v atletskem smislu bi jo lahko primerjali z maratonom). Tekmoval pa ni kar tako, saj je bil dvakrat državni prvak. Nabor rejnih živali na kme-

V šestih sobah s 16 posteljami, za katere skrbi predvsem Katarina, najdejo dober počitek številni tuji in domači gostje.

tiji dopolnjuje okrog 30 prašičev ter kokoši nesnice in piščanci za pitanje. Tako imajo na kmetiji zaokroženo ponudbo mesa, za katerega resnično vedo, kakšna je kakovost in kaj se da iz njega narediti. Pa naj bo to pečenka, pršut, domača salama ali pečen piščanec.

Kaj pa smukavc?

Ključ za uspešen turizem na kmetiji je dobra hrana. Ključ za dobro hrano pa je kakovostna pridelava, priraja in predelava. Ter seveda umna glava in spretni prsti gospodarja in gospodinje, ki skozi skrivnostne prostore, ki se jim reče prostor

Ko na dobrih 700 metrih nadmorske višine pojenja nevarnost slane, Marija presadi sadike iz rastlinjaka na vrt, na katerem potem zraste večina zelenjave za kulinarčno ponudbo na kmetiji.

že dimljenje, zorilnica, shramba in kuhinja, pripravijo jedi, ki spravijo v zadovoljstvo še tako zahtevne ljubitelje dobre hrane.

Tu pa tam nam pesniki in pisatelji pomagajo, da vemo kaj več o krajih, kamor se namenimo. Franceta Bevka smo

V kulinarčni ponudbi kmetije so seveda na železnem repertoarju idrijski žlikrofi, nič pa tudi ni narobe, če poleg pride še pečenka v zobe.

dejo tuji turisti. Kljub krizi zaradi koronavirusa so glede poletne sezone optimisti. Precej turistov se že leta vrača (najbolj vztrajni že več kot dvajset let). Ko so stalne goste povprašali, ali bodo prišli na dopust, ni nihče odpovedal obiska. Zato so glede poletja zmerni optimisti, seveda pa je izpadel pomladanski prihodek s tabori za vrtnice in osnovne šole. »Vsaka stvar je za nekaj dobra. Tako smo imeli čas postoriti kar nekaj stvari, ki bi sicer čakale mogoče še leta. In imeli smo čas iti peš okrog Kojce, kar je bil pravi praznik za nas. Na koncu nas je prišel iskat oče z zapravljičkom, kar je tudi veliko vredno,« zaključuje Marko.

Zdaj pa le brž obujete perkštajgarje, se povzpnete na Kojco, Porezen ali Črno prst, potem pa zasluženo k Flandru na luštrekovo juho, smukavc, mogoče pa še ocvirkovco zraven!

V zorilnici zorijo pršuti doma zrejenih prašičev.

Kaj pa je smukavc? To je idrijsko-cerkljanska jed, ki jo delajo na dva načina. Na Idrijskem ga naredijo kot juho, pri Flandrovih pa jo naredijo tako, da stoji žlica pokonci. Ime smukavc pride od tega, ker se osmukajo listi od različne sezonske zelenjave. »To so lahko listi od zelja, ki ne naredi glav (brzote), radič, mlade koprive ... Smukavc mora biti zelen, pa po mesu mora dišati!« povesta v en glas gospodinji.

V čebelarstvu trendu

Čebelarjenja na kmetiji so se lotili na novo. Za prve tri panje so uporabili hišico, ki je bila do pred nekaj leti žičničarska hiška. Na kmetiji so imeli, dokler so bile zime res bele, manjše smučišče. »Zdi se nam prav, da so na kmetiji tudi čebele, sploh ker v vasi ni čebelarjev. Poleg čebeljih pridelkov pa je še ena priložnost. Razmišljamo o apiterapiji, o vdihavanju zraka iz panjev. To bi bil odličen način, da se lahko gostje še na en način spočijejo, umirijo, mi pa ta čas izkoristimo za opravila na kmetiji,« pove Marko.

Poleti turisti, vmes pa vrtci in šole

V juniju, juliju in avgustu večino od šestnajstih postelj zase-